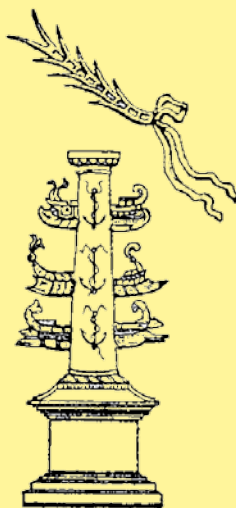

TIDSKRIFT
I
SJÖVÄSENDET

UTGIVEN AV
KUNGL. ÖRLOGSMANNASÄLLSKAPET

I
KARLSKRONA.

1909.

72:a årgången.

Häfte N:r 6

Berättelse

öfver Kungl. Örlogsmannasällskapets verksamhet under det förflutna arbetsåret.

Sällskapet har varit samladt till 8 ordinarie sammanträden, hvarvid 5 årsberättelser afgifvits, nämligen:

i »*Bestyckning och beväpning*», af ledamoten Juel;

i »*Minwäsende, elektroteknik och sprängämnen*», af ledamoten Key;

i »*Sjökrigskonst och sjökrigshistoria*», af ledamoten Lybeck;

i »*Navigation och sjöfart*», af ledamoten Riben, samt

i »*Reglementen, förvaltning samt hälso- och sjukvård*», af ledamoten von Horn.

På grund af § 31 i sällskapets stadgar har ledamoten Åkermark hållit ett föredrag: »*Kolningsfrågan ur strategisk, taktisk och teknisk synpunkt, särskildt med afseende på svenska flottan*».

Fyra svar å af sällskapet utgifna täflingsämnen hafva under arbetsåret ingått, nämligen:

ett å »*Minvapnets strategiska uppgift och taktik*»;

två å »*Hur bör idrotten ordnas inom flottan?*»;

samt slutligen

täflingsskriften »*Flottans krigsberedskap och dess främjande genom lämpliga utbildningsplaner*»;

och har sällskapet med anledning häraf beslutat tilldela kaptenen vid Kungl. kustartilleriet K. Z. Rönblom såsom för-

fattare till täflingskriften »Minvapnets strategiska uppgift och taktik» sällskapet medalj i guld samt att täflingskriften »Hur bör idrotten ordnas inom flottan», skriven af löjtnanten vid Kungl. flottan N. M. Cleve skulle på högtidsdagen erhålla hedrande omnämmande på grund af dess många goda uppslag, ehuru sällskapet i väsentliga delar icke gillar i densamma uttalade åsikter.

Sällskapets tidskrift har utgifvits enligt samma plan som föregående år.

Till sällskapets bibliotek hafva följande gåfvor öfverlämnats:

Kungl. Sjökrigsskolans Rulla för år 1908. Stockholm 1908. 1 b. O. Gåfva från sjökrigsskolan.

Fallenius, C. C. A. Lärobok i torpedlära. Stockholm 1908. 1 b. O. Gåfva af författaren.

Lindberg, H. och Lybeck O. Tre sjöslag under rysk-japanska kriget 1904—1905. Stockholm 1908. 1 b. O. Gåfva af författarne.

Lindsström, Clæs. Lärobok i artilleri för Kungl. sjökrigsskolan. Stockholm 1908. 1 b. O. Gåfva af författaren.

von Horn, G. Svenska sjötåg under 1500-talet. Stockholm 1908. 1 b. St. O. Gåfva af författaren.

Unger, Gunnar. Illustrerad Svensk sjökrigshistoria. Första delen. Omfattande tiden intill 1680. Stockholm 1909. 1 b. St. O. Gåfva af författaren.

Inom Kungl. sjöförsvarsdepartementet tillkallade sakkunniga. Betänkande öfver frågor rörande marinintendenturkårens organisation m. m. Stockholm 1909. 1 b. St. O. Gåfva af sakkunnige.

Hägg, A. Lärobok i artilleri för användande vid underbefälsskolan. Stockholm 1908. 1 b. O. Gåfva af författaren.

Kungl. Kommerskollegium. Sveriges skeppslista för 1908. Stockholm 1909. 1 b. St. O.

Åkerblom, F. Bulletin mensuel de l'Observatoire Meteorologique de l'Université d'Upsala. Vol. XL. 1908. Upsala 1908—09. 1 b. Ov. Gåfva.

Tillägg N:o 5 till Svenska lotsen af 1904. Stockholm 1909. 1 b. O. Gåfva af Kungl. sjökartverket.

Klado, N. L. Sjökrigshändelserna under rysk-japanska kriget. Del II. Öfversättning från ryskan af H. Elliot. Stockholm 1909. 1 b. O. Gåfva af öfversättaren.

Gylden, Hugo. Traité analytique des Orbites absolues des huit Planetes principales. Tome II. Stockholm 1909. 1 b. Ov. Gåfva af författaren.

Hergesell, H. Beobachtungen in der freien Atmosphäre. Jahrg. 1907. 12 häften. Strassburg 1908—09. Gåfva.

Nystedt, Thure. Undervattensbåtar. Stockholm 1909. 1 b. St. O. Gåfva af författaren.

Kleen, Rikard. Kodificerad handbok i Krigets lagar. Stockholm 1909. 1 b. O. Gåfva från Kungl. sjöförsvarsdepartementets kommandoexpedition.

Af den förordnade kommittén. Förslag till Reglemente för flottans pensionskassa. Carlskrona 1907. 1 b. O. Gåfva.

Af den förordnade kommittén. Förslag och betänkande angående förtidspensionering af officerare och underofficerare vid marinen. Carlskrona 1908. 1 b. O. Gåfva.

Af särskildt förordnade kommitterade. Underdånigt betänkande och förslag angående upprättande af reservstater vid armén och marinen. Stockholm 1909. 1 b. St. O. Gåfva.

Lüders, E. A. C. P. 12 Kaart over strømmen i Færøske fjerne. København 1909. 1 b. O. Gåfva.

Reglemente för marinen, del II. Sjötjänstgöringen. 1909 års upplaga. Stockholm 1909. 1 b. O. Gåfva från sjöförsvarsdepartementets kommandoexpedition.

Hildebrandsson, Hildebrand H. Quelques recherches sur les Centres d'action de l'Atmosphère.

Såsom bibliotekarie har från och med arbetsårets början tjänstgjort ledamoten Åkermark i stället för ledamoten Nordenfelt, hvilken såsom redaktör för sällskapet tidskrift på egen begäran befriats från nämnda befattning.

Inom sällskapet hafva för öfrigt följande förändringar ägt rum:

med döden afgått:	
Hedersledamöter	2
Arbetande ledamot	1
Korresponderande, svensk ledamot	1
	Summa 4

Från arbetande till hedersledamot har öfverflyttats chefen för Kungl. kustartilleriet, generalmajor H. G. W. Wrangel.

Tillkomne äro:

arbetande ledamöter:

Kaptenen vid Kungl. flottan C. H. A. Leche;

» » » A. H. Gisiko.

Korresponderande, svenske ledamöter:

föreståndaren vid Kalmar navigationsskola A. Thore och läraren vid Göteborgs navigationsskola reservunderlöjtnanten C. W. Petersson.

För närvarande utgöres sällskapet af:

Förste hedersledamöter.....	3
Hedersledamöter, svenske.....	30
» : utländske.....	3
Arbetande ledamöter.....	69
Korresponderande ledamöter, svenske	18
» » utländske	6
	Summa 129

Åminneisetal.

(Upplästa vid firandet af Kungl. Örlogsmannasällskapets högtidsdag, den 15 nov. 1909 af sekreteraren kommandörkaptenen friherre L. Åkerhielm.)

Herr ordförande!

Mine herrar!

Under det sistförflutna arbetsåret hafva, enligt ingångna dödsbud, fyra Kungl. Örlogsmannasällskapets ledamöter för alltid lämnat dess krets, nämligen hedersledamoten, f. d. landshöfdingen i Hallands län *Carl Olof Christian Johan Nordenfalk*, hedersledamoten, chefen för Kungl. kustartilleriet generalmajor *Otto Ludvig Beckman*, arbetande ledamoten, f. d. marindirektören *Henrik August Graham* samt svenske korresponderande ledamoten, f. d. kommandörkaptenen *David Gustaf Haverman*.

Carl Olof Christian Johan Nordenfalk.

Son af justitiestatsministern baron Johan Nordenfalk och dennes maka Maria Risellschöld föddes han den 15 februari 1833 i Västra Ed uti Kalmar län.

Han blef student vid Upsala universitet 1851, afslutade hofrättsexamen 1856, blef vice häradshöfding 1859, adjunge-

rad ledamot af Svea hofrätt 1867 och expeditionschef i Kungl. sjöförsvarsdepartementet 1870. Denna befattning bestred han ända till år 1882, hvarefter han året därpå utnämndes till landshöfding i Hallands län och ståthållare på Halmstads slott, å hvilken post han kvarstannade under hela 19 år.

Som landshöfding var han äfven under en följd af år hushållningssällskapets ordförande samt dessutom en tid inspektor vid Halmstads högre allmänna läroverk.

År 1876 invaldes han till hedersledamot i detta sällskap.

Redan tidigt kom Nordenfalk in i det parlamentariska lifvet och intog trots sin ungdom under de tre sista ständsriksdagarne en ganska framskjuten plats bland riddarhusets mera reformvänliga fraktion. Han fullföljde därvid faderns traditioner, och han hade också i rätt hög grad fått i arf de egenskaper, som skapade dennas snabba karriär: ett ljusst och klart förstånd, hastig uppfattning samt stor lätthet att uttrycka sig. Nordenfalk visade sig som en varm anhängare af det de Geerska representationsförslaget, för hvilket han den 7 december 1865 uppträdde med ett klartänkt anförande i adelns plenum.

Men med ständsriksdagarnas slut afbröts hans politiska bana för en längre tid. I slutet af 1890-talet invaldes han dock som representant för Hallands län i första kammaren, där han äfven gjorde sig ganska bemärkt. Något större inflytande utöfvade han dock knappast, ty han hade lefvat för länge vid sidan af politiken för att där komma i främsta ledet. Ingen kunde dock undgå att känna respekt för denne typiske gengångare från ett i många hänseenden lysande tidehvarf som flytt.

Som landshöfding intresserade han sig särskildt för järnvägsanläggningar och gjorde stora insatser på kommunikationsväsendets område. Så tillkommo under hans landshöfdingetid såväl Väst kustbanan som ock flera andra samfärdsleder.

För västkustfiskets höjande inlade han äfven stor förtjänst och att en del af flygsandsfälten inom Hallands län nu äro skogbeväxta, är hans verk.

Han var en initiativens man, som med aldrig sviktande intresse ägnade sina krafter åt landtbrukets och dess binäringsars förkofran. Äfven industrien fann i honom en kraftig förkämpe och skogarne samt deras rationella skötsel och vård lågo honom alltid varmt om hjärtat.

Och då Nordenfalk i januari 1902 lämnade sin landshöfdingestol på Halmstads slott och drog sig tillbaka till sin egendom — mönstergården Blekheim i Småland — följdes han af de bästa lyckönskningar och ett varmt tack från länets innevånare såväl för det rika och gagneliga arbete, han under närmare två decennier nedlagt på länets förkofran som ock för den plikttröhet och den ädla karaktär, hvilken kännetecknat hela hans ämbetsförvaltning.

På Blekheim framlefde han sedan större delen af sina återstående dagar och ägnade i sin egenskap af stor godsägare samt delägare i bruk och sågverk alltjämt sina krafter åt industrien, åt landtbruket och den kära skogen.

Städse varmt intresserad af försvaret talade han ofta om betydelsen af ett starkt försvar och ifrade i synnerhet för en kraftig flotta.

Han deltog äfven under denna tid uti riksdagens arbeten och här må nämnas att han djupt sörjde 1905 års unionsupplösning samt var en bland de få, som i riksdagen hållre önskade krig än det resultat som sedermera blef.

Nyss hemkommen från en resa i Frankrike, där han vistats för hälsans vårdande, och under det man gladde sig åt hans återvunna krafter, föll han offer för en lunginflammation, som den 12 sistlidne juni ändade hans lif.

Han var en man af gamla stammen, en ädling som få, en patriot som *alltid* satte fosterlandet framför egna intressen.

Landshöfding Nordenfalk sörjes närmast af maka, född grefvinna Piper.

Otto Ludvig Beckman

föddes den 29 april 1856. Hans föräldrar voro materialförvaltaren vid Kungl. flottan, hofkamreraren Otto Alfred Ossian Beckman och dennes maka, född Lundgren.

Född på Skeppsholmen i Stockholm förblef »Holmen» honom alltid kär. Där lekte han under barndomsåren bland träden och i de gamla skeppsskroven och kanonjollarne med den talrika Skeppsholmsungdomen, som, om fäderna vore amiraler, båtsmän eller handverkare, utgjorde ett helt för sig; där grundlades ett godmodigt sinnelag, som omfattade alla samhällsklasser, håg för sjömanslifvet och en högaktning för sjöofficersyrket, som växte och varade lifvet ut.

Det var därför enligt en inneboende lag, han vid 13 års ålder blef extra kadett och som sådan började sin sjömannabana å »af Chapman». På hösten 1870 blef han elev i Kungl. sjökrigsskolan och 6 år senare utnämndes han till underlöjtnant vid Kungl. flottan. Om hans kadett-tid är här ej mycket att säga, men framhållas bör dock, att han i hela sitt lif ansåg sin tids sjökrigsskola hafva varit en den yppersta utbildningsanstalt och kamratskapet inom kadettkåren den bästa tänkbara.

Som officer deltog Beckman i de vanliga sjöexpeditionerna, bland annat i tvänne långresor med fregatten Vanadis. 1884 gjorde han sin sista sjöexpedition till främmande farvatten ombord å korvetten Eugenie.

Under sin tjänstgöring till lands genomgick han speciell minkurs 1879, krigshögskolan å Marieberg 1880—81 samt artilleri- och ingenjörhögskolan 1881—82. År 1885 beordrades han tillhöra minvapnet och 1888 flottans fasta minförsvaret.

Vid flottan passerade Beckman de olika officersgraderna, så att han i slutet af år 1900 utnämndes till kommendörkapten af 1:a graden, hvarefter han den 1 januari 1902 öfverflyttades till kustartilleriet och utnämndes till öfverste och chef för Kungl. Karlskrona kustartilleriregemente. Den 30

augusti 1907 utnämndes han till generalmajor och chef för Kungl. kustartilleriet, å hvilken post han kvarstod till sin död.

I Kungl. Örlogsmannasällskapet invaldes Beckman 1891 samt öfverflyttades 1907 till hedersledamot inom sällskapet.

Under sin första officerstid tjänstgjorde Beckman å Stockholms station. Hans käraste nöje under denna tid var båtsegling i Stockholms skärgård, hvilken han ock lärde grundligt känna. Då han 1885 ägnade sig åt minvapnet lågo väl hans bevekelsegrunder därtill, dels uti hans stora intresse för tekniska frågor, särskildt för elektrotekniken, hvilken då ännu låg i sin linda och här i Sverige troligen fick sin första tillämpning inom minvapnet, dels ock måhända däruti, att detta vapen, som då började sin första utveckling, ansågs bereda bättre framtid än själfva den sjögående flottan, hvilken då föga omhuldades.

Minvapnets uppsättningsperiod under senare delen af 1880-talet var för Beckman en tid af rastlöst och nydanande arbete, som äfven beredde honom tillfälle att år 1888 vistas någon tid i Berlin vid Siemens & Halskes elektriska verkstäder för besiktning af elektriska kablar, inlärandet af mätning- och arbetsmetoder m. m. Han motstod då ett fördelaktigt anbud från nyssnämnda firma att taga anställning vid dess verk, men ägnade länge därefter mycket intresse åt elektrotekniska frågor, äfven utanför det område, som inom minvapnet vann tillämpning.

Redan år 1884 började Beckman tjänstgöra som informationsofficer vid minkolan och å minafdelningen samt fortsatte därmed ända in på början af 1890-talet.

Det var under denna tid, som betjäandet af de mekaniska minorna drefs till höjden af precision, stångminorna och de fasta minorna konstruerades och förbättrades samt handminorna så småningom började öfvertaga den mekaniska minans roll.

Omplaceringar inom minvapnet förorsakade 1891 Beckmans förflyttning till Karlskrona station, hvilken han tillhörde

till dess han 1902 öfvergick till kustartilleriet. I Karlskrona tjänstgjorde han under denna tid som chef för mindepartementet och under somrarna jämna år som afdelningschef för minafdelningen med »af Chapman» som chefsfartyg. Afbrott i denna tjänstgöring bildade några resor till England och Tyskland för kontrollering af kablar och bomullskrut.

Under senare delen af denna period började mellan honom och dåvarande chefen för Karlskrona artillerikår, öfverste Centervall, det samarbete, som sedan skulle få sin fortsättning i kustartilleriets danande. I november 1899 förordnades Beckman att vara ledamot i kommittén till »nyorganisation af sjöfästningsartilleriet och fasta minförsvaret» samt i juli 1901 till ledamot i kustartillerikommittén i Stockholm.

Då Beckman 1902 blef chef för Karlskrona kustartilleriregemente och artilleribefälhafvare i Karlskrona fästning, ställdes han inför väsentligen nya uppgifter: artilleritekniken hade sedan hans första officerstid, under de 20 år hans uppmärksamhet varit strängt bunden vid minvapnet, genomgått en revolutionerande utveckling och kustfästningsartilleriets mångskiftande taktik var för honom delvis ny.

Dyrssens »Sjöartilleri» och kustartilleriets materielbeskrifningar blefvo hans »förströelseläsning» och som chef under ett par år för kustartilleriets skjutskolor samt under inspektioner sökte han förvärfva möjligast största erfarenhet.

Det djupa och kraftiga grepp om de artilleristiska frågorna, som hans föregångare och närmaste förman, general Centervall, ägde kunde han ju dock icke förvärfva, men det var med både intresse och beundran, som han satte sig in i dennes synpunkter på hithörande frågor, sådana de förelåg dels i tryck och officiella skrivelser, dels i den rika brevväxling, som städse ägde rum dem emellan. Han aktade högt general Centervalls nit och skicklighet i tjänsten — äfven i de fall, då han icke kunde gilla dennes åtgärder för främjandet af vapnets utveckling.

Då Beckman sedan kallades att öfvertaga denna post var det ur fullaste hjärta, han uttryckte sin glädje öfver att

Kungl. maj:t funnit vapnet värdigt att få en ny chet ur sina egna led. Han kände nog hvilka stora fordringar, som därmed ställdes på honom, men jag tror att han i medvetande om sitt brinnande intresse och starka vilja med glädt mod gick dem till mötes, väl vetande sig därvid kunna påräkna stöd såväl af sitt eget vapen som af marinen i dess helhet.

Från denna senare del af generalens militära bana må här slutligen nämnas, att han med mycken tillfredsställelse talade om sitt deltagande i Bohusläns-manövern 1907, då han så att säga gjorde sitt inträde i kretsen af landets generaler. Han deltog vidare i den parlamentariska försvarskommitténs arbete, hvilket vidgade hans militära intressen och inom hvilken han fann sig bemött med förtroende, samt slutligen under sommaren 1908 som befälhafvare för Blå kustposition och öfver Vaxholms och Oscar—Fredriksborgs fästningar i krigsöfningen sagda år, hvarvid viktiga uppgifter förelades honom att lösa.

Bland andra frågor, som särskildt intresserade honom, må här nämnas omläggandet af kadettutbildningen inom marinen samt ifrågasatt utveckling af minförsvaret och torde hans yttrande öfver kommittéförslaget härutinnan hafva tillhört hans sista ämbetshandlingar.

Klart och hastigt omdöme samt handlingskraft voro utmärkande för honom som militär och hur oförberedt han än kallades hädan, kan det med full rätt här sägas, att han icke efterlämnade något halfgjordt arbete.

Det grundväsentliga hos honom såsom människa var en rättskaffenhet, plikttrohet och oegennyttia, som icke lät hans eget jag träda fram i annat än fast vilja, stark kärlek, öm och god vänskap samt hans hjärtliga vänlighet, som verkade värmande och vinnande på en hvar, med hvilken han kom i beröring.

Han vann också många vänner, då den närmare bekantskapen med honom aldrig jäfvade det första intrycket.

SjälF brukade han säga: »Där skyldigheten upphör, där börjar vänligheten», och han bedömde sig själf efter principen: »Där åliggandet upphör, börjar förtjänsten».

Den stora tillgifvenhet, som ägnades honom af såväl det gamla minförsvarets som kustartilleriets underofficerare, var honom särskildt en källa till glädje, och han yttrade en gång på tal om underofficers befordran till officer: »Ingen värde- rar underofficerarne högre än jag eller vet bättre, hvad gagn de göra i tjänsten, och jag håller på dem just därför, att de i allmänhet — och ofta under svåra enskilda förhållanden — så plikttoget sköta sitt kall.»

Han var begåfvad med en individuell värtalighet, som än hjärtligt och varmt höjde familje- och sällskapslivet, än logisk och klar för underlydande tolkade afsikter, som måste genomföras, löften som aldrig svekos och känslor som kommo ur hjärtat.

Han hade ett musikaliskt och estetiskt bildat sinne och njöt i synnerhet af klassisk musik, af Wagners operor. Inom litteraturen hyllade han särskildt Shakspeare, och Dickens syn på lifvet och milda humor hade redan tidigt gått honom i blodet.

Beträffande den sociala frågan ansåg han, att arbetarne, hvilka han alltid omfattade med välvilja, voro vilseledda, men lade ansvaret därför hufvudsakligen på deras politiska ledare.

Sådan var den ädle man, som å en af hufvudstadens mest trafikerade öppna platser, den 27 sistlidne juni föll offer för mördarens kula.

General Beckman trädde år 1883 i gifte med Olga Maria Högstedt, hvilken nu jämte deras fyra söner och tvänne döttrar närmast sörja den aflidne. Mången här närvarande har säkert fått åtnjuta den stora gästfrihet och från hjärtat strömmande vänlighet, som kännetecknade Beckmans hem, och såndigt måste utgöra ett kärt och soligt minne för en hvar, som fått en inblick i hans lyckliga familjelif.

En känd person, som blott flyktigt träffat generalen skref efter hans bortgång till familjen: »Blott ett par timmar, innan döden kom, hade jag sett honom och fäst mig vid hans lugna, trygga och manliga drag och tänkt mig honom som en man, som kunde dö på sin post. Och då jag nu tänker

på hans underliga öde, har jag det bestämda intrycket, att han dött en hjältes ärofulla död och att han stupat som ett offer för andra, att han stått i breschen för det rättas och godas princip, att han visat fosterlandets fiender, att deras vågar leda till undergång och fosterlandets vänner, att upp- viglares band måste tillintetgöras och krossas. Plikttrogen och exemplarisk i lifvet har han också genom sin död tjänat sitt land och efterlämnar ett minne, som för alltid tillhör hela vårt folk.»

Henrik August Grahm.*)

En af de få kvarvarande, från flottans konstruktionskår till mariningenjörstaten 1867 öfverflyttade officerarne, f. d. marin- direktören H. A. Grahm, har den 30 sistlidne augusti skattat åt förgängelsen. G. föddes i Stockholm den 21 april 1831. Föräldrarne voro sidenfabrikören S. Grahm och hans maka född Vestman. Vid 15 års ålder blef han elev vid Kungl. Maj:ts flottas konstruktionskår, undergick 1850 underkonstruk- törsexamen, 1851 sjöofficersexamen; samma år befordrad till underkonstruktör, undergick han 1854 konstruktionsofficers- examen och befordrades följande år, 1855, till sekundlöjtnant vid samma kår.

För att ytterligare förkofra sina kunskaper genomgick Grahm 1856—58 högre artilleriläroverket vid Marieberg och blef, sålunda rustad, omedelbart därefter förordnad till infor- mationsofficer vid konstruktionskårens läroverk i Carlskrona.

1867 utnämnd till ingenjör vid Kungl. mariningenjörsta- ten, blef G. förordnad till lärare vid skeppsbyggeriafdelningen af ingenjördepartementets underbefälsskola i Carlskrona.

1881 förordnades Grahm att vara direktör vid Kungl. mariningenjörstaten; 1886—90 ledamot i Kungl. direktionen öfver amiralitetskrigsmanskassan. Förutom flere kommende-

*) Nekrologen skriven af en utaf den aflidnes vänner.

ringar för besikning af under byggnad varande örlogsfartyg m. fl. uppdrag, har G. vid flera tillfällen under sin tjänstetid förestått varfschefsbefattningen, tills han den 10 september 1889 erhöll afsked med pension.

Under sin långa tjänstetid utmärkte sig Graham genom ett ytterst samvetsgrannt och plikttroget arbete. Han hade goda kunskaper, som han genom studier på lediga stunder förkofrade. Stilla gick han sin väg fram genom lifvet, aktad och ärad af alla, som kände den gamle hedersmannen.

G. var riddare af Kungl. Nordstjerne- och Vasaorden samt kommendör af Monaco-orden St. Carl.

G. som redan 1901 förlorade sin maka, Emma Meister, dotter af kommendörkaptenen C. Meister, och 1902 genom olyckshändelse vid Bofors, sin ende son, den framstående sjöofficeren, kapten Fritz Graham, efterlämnar tvänne döttrar.

David Gustaf Haverman*)

föddes i Karlskrona den 14 juni 1816. Föräldrarna voro kaptenen vid örlogsflottan David Magnus Haverman och hans maka Birgitta Elisabeth von Horn.

H. tillhörde en släkt, som i tre generationer ägnat sig åt flottans tjänst; flera af dess medlemmar deltog såsom officerare såväl i 1788—90 års krig som i 1808—09 års sjötåg, och en af dessa hade därvid offrat sitt lif för fosterlandet. Äfven hans mödernesläkt har gjort sig bemärkt i vår flottas historia. Det var därför naturligt, att H. tidigt vände sin håg till sina fäders yrke.

Redan vid 10 års ålder blef han skeppsgosse, och ingick år 1832 såsom kadett vid krigsakademien på Carlberg. Efter att 1836 hafva med utmärkta betyg aflagt sjöofficers-examen, antogs han till elitkadett och utnämndes följande år

*) Nekrologen skriven af en utaf den aflidnes söner.

till sekundlöjtnant vid Kungl. Maj:ts flotta. Under sin första tjänstetid vid flottan var H. nästan årligen sjökommenderad, deltog åren 1838—39 i en längre expedition på korvetten Jarramas och var 1839—40 kommenderad på korvetten Najaden under dess expedition till Central-Amerika.

Befordrad 1845 till premierlöjtnant, blef han våren 1846 informationsofficer vid krigsakademien, och förordnades i slutet af 1847 till föreståndare för navigationsskolan i Kalmar. Härmed började H. det lärarekall, som skulle blifva hans egentliga uppgift, och åt hvilket han under ett långt lif offrade sina bästa krafter. Han tjänstgjorde visserligen ännu årligen under sommarmånaderna vid flottans station i Stockholm och utnämndes 1854 till kaptenlöjtnant, men vid flottans ombildning 1866 öfvergick H. till dess indragningsstat, och från denna tid ägnade han sig uteslutande åt sin verksamhet såsom lärare för handelsflottans befäl.

Redan år 1863 hade H. förflyttats till Stockholm såsom föreståndare för navigationsskolan därstädes, och denna befattning bibehöll han med oförtröttadt nit och intresse ända till 1888, då han erhöll afsked från densamma och samtidigt utnämndes till kommendörkapten af 2:a graden i flottans reserv.

År 1875 utsågs H. till ledamot i den kommitté, som samma år utarbetade förslag till nytt reglemente för rikets navigationsskolor.

Han var riddare af svärds- och nordstjärne-ordnarna och kallades 1874 till korresponderande ledamot af Kungl. Örlogsmannasällskapet.

Havermans framstående duglighet såsom lärare var allmänt erkänd såväl af hans förmän som af hans lärjungar. Före-nande ett klart hufvud och praktisk blick med gedigna kunskaper i sjövetenskapens olika grenar, ägde han i ovanlig grad förmågan att väcka intresse hos sina elever och att egga deras själfverksamhet. Ett mycket stort antal af våra sjökaptener hafva under hans ledning inhämtat sin teoretiska sjömannabildning, flera af hans bästa elever hafva i sin tur

blifvit dugande navigationslärare, och den insats H. under en mer än 40-årig lärarebana gjort i undervisningen vid navigationsskolorna är väl förtjänt att med tacksamhet ihåggkommas. Också torde ännu i dag H:s själfulla väsen, hans kraftiga personlighet och medryckande undervisning lefva i friskt minne hos hans gamla lärjungar, ehuru nu tvänne decennier gått sedan hans stämman tystnat i lärosalarna.

De sista 20 åren af H:s lif fördystrades af en tärande sjukdom. Dessa år lefde han nästan uteslutande i skötet af sin familj, och den 20 sistlidne februari afled han i den höga åldern af 92 år. Vid sin bortgång torde han hafva varit den till lefnadsåren äldste bland då lefvande gamla sjöofficerare.

H. ingick 1848 äktenskap med Julie Dorph, dotter af kommandörkaptenen vid flottan J. J. Dorph. Änkling 1870, efterlämnade han vid sin död tre söner och en dotter.

Om det tekniska momentets inverkan på sjökrigsmaterielens utveckling.

Anförande på högtidsdagen den 15 november 1909 af ordföranden,
konteramiral C. A. Hjulhammar.

Då vi i dag se tillbaka på det verksamhetsår som för-
lupit sedan vår sista högtidsdag, kunna vi med tacksamma
känslor glädjas åt att fredens välsignelser beskärts ej blott
Sveriges folk utan äfven jordens öfriga riken med undantag
blott af de smärre strider, som utkämpats i Afrikas nordväst-
liga hörn.

Mången skulle däraf kunna draga den slutsats att under
denna tid föga tillfällen gifvits till nya erfarenheter och rön
inom de militära områdena. Så är dock ingalunda förhål-
landet. Det är i våra dagar ej uteslutande, ja ej ens hufvud-
sakligen på krigets lärdomar som den militära utvecklingen
till sjöss och lands grundar sin rastlösa id. Industriens tek-
niska utveckling byggd på vetenskaplig forskning synes nu-
mera utgöra förnämsta grunden åtminstone för den materiella
utvecklingen på det sjömilitära området.

Visserligen hafva erfarenheterna från det senaste stora
sjökriget varierats på otaliga sätt, men om man noggrant föl-
jer det ledande temat måste erkännas att de betydande om-
daningar sjökrigsmaterielen sedan dess undergått i de flesta
fall hafva sina förnämsta stöd i de möjligheter, som den tek-
niska utvecklingen förestafvat.

Så länge mänskliga snillet i arbetet på den utvecklingen framställer nya möjligheter, lika länge skola nationerna äflas att tillämpa dem på de områden som utgöra den främsta garantin för deras nationella tillvaro. Denna äflan verkar som en naturlag, för oss som för alla andra. Vi kunna förbise den, men icke förneka den. Först den eviga *freden* kan upphäfva dess kraft. Men Sveriges folk lär sig år från år allt bättre inse de farhågor, som ligga gömda bakom ett sådant bedrägligt hopp som den *eviga fredens* välsignelser. Jag tillåter mig här anföra hvad en af Sveriges mest framstående kvinnor en gång redan länge sedan yttrade om detta fredshopp, då fredsrörelsens framtid dryftades.

»Jag förklarade mig vän af kriget, af ett godt, rättmätigt krig, så länge åtminstone som freden icke har ett stort »och godt lif på jorden. Men huru är det ännu under lång »fred i jordens länder? Sticka icke tusentals små dvärjar »upp sina hufvuden och fäkta med knappnålar eller penn»uddar, kallande upp småsinne, själfviskhet, bitterhet, små »förargelser och usla förnöjelser? Blir icke samhället splitt»radt i tusen små tvister och småstrider? Då kommer ett »allvarligt, ärligt krig, just likt jätten, som krossar dvärjarna. »Människorna glömma sina småstrider för gemensamma stora »intressen. I dessa blifva de åter bröder. Och efter jättarne »komma gudarna och lifvets förnyelse med dem. Människorna »måste betydligt växa i hjärta och intelligens, och samhället »i sitt arbete, innan de tåla vid allmän fred. Denna måste »arbetas på inifrån.» Så skref Fredrika Bremer 1849.

Trots mångfaldiga fredskonferenser eller snarare på grund af dem veta vi dag bättre än någonsin att säkrare garanti för fred mellan jordens folk ej finnes än den som innebäres i den gamla satsen: »Vill du freden, bered dig för kriget». Att i sin mån bidraga till denna beredelse, detta är vårt sällskaps uppgift.

Med tanke härpå vill jag nu vid ordförandeklubbans nedläggande detta år, yttra något om det tekniska momentets inflytande på sjökrigsmaterielens utveckling.

Som ett i våra dagar utmärkande drag vid detta inflytande vill jag främst framhålla den *progressivitetens lag*, som nästan all sjökrigsmateriel synes underkastad. I alla tider har man sökt stärka sjövapnet dels genom att öka antalet, dels genom att öka kraften hos det enskilda fartyget. Hos oss byggde Eric XIV sin Makalös, Carl XI, Gustaf III, de stora flottbyggarna, hyllade ock denna sats. Drake räddade England från den stora armadan blott genom storleken af sina skepp, och tredäckarnes öfverlägsenhet var erkänd ända till pansarets intåg. Att stärka stridsenheten är alltså en traditionell sträfvan, som öfver hufvud taget alltid förefunnits. Många misslyckade experiment beroende på tekniska svårigheter hafva dock motverkat denna sträfvan. Inom handelsmarinen är t. ex. ännu väl bekant »Great Easterns» totala misslyckande. Den lifliga beskrifningen om stormen då större delen af fartygets inredning ramponerades, då kreatur och passagerare i brokigt virrvar fyllde salonger och hytter, krossande speglar och möbler m. m. m., torde ännu vittna om huru stora fartyg icke skola byggas. Inom sjömilitära kretsar är äfven i godt minne Resolutions första äfventyrliga färd i Bescaya-bukten 1893, då hon på väg till Gibraltar, måste en längre tid ligga bi för att rida ut den västliga stormen, och därefter var glad att kunna hålla af hem mot engelska kusten för att i docka reparera de svåra haverierna å materielen och till sjukhus afpollettera af sjöhäfnings kroppsligt skadad personal. Efter denna katastrof försågos alla engelska slagskepp med slingerkölar och å fartygsskrofvans linjer tillämpades allt mer den erfarenhet som vunnits från expresslinjernas nu uppstående fartygskolosser.

De tekniska svårigheterna beträffande sjödugligheten löstes småningom och inga dylika hinder synes numera finnas för den ofantliga tonnagestegring, som dels realiserats, dels planlägges inom många länder. Sedan de nyaste passagerarfartygen om 45000 tons visat sig sjödugligare än alla andra, så skall säkerligen krigsmarinerna ej slå sig till ro förr än de närmat sig dessa dimensioner.

De tre starkaste häfstängerna för denna stegring äro sedan lång tid: kanonen, pansaret och farten. Här spelar åter de tekniska möjligheterna hufvudrollen. Erfarenheterna från de senaste krigen bafva icke framställt dessa kraf. Sålunda skrifer E. Weyl i the Naval Annual för år 1895. »Jag har »fått den öfvertygelsen att Sino-japanska kriget på intet sätt »har inverkat på de grunder som råda för sjökrigsmaterie- »lens konstruktion. Ehuru lärdomar kunna dragas för vissa »detaljer skall kriget på intet sätt bidra till den revolution »i krigsmaterielen, hvilken så länge profeterats utan att komma.» Huru litet erfarenheterna från spansk-amerikanska kriget kräfde ökadt tonnage kan man finna i Mahans »Lessons of the war with Spain.» Han säger däri bland annat: »Med »de utmärkta resultat vi nått med våra fartyg, kunna vi redan nu antaga att 10- å 12000 tons utgör den högsta grän- »sen för tonnage lämpligt för Förenta staternas krigsskepp. »Andra mariner hafva funnit att då denna gräns öfverskrides, »blir resultatet blott att antalet skepp minskas utan att artilleri- »styrkan för hvarje ökas.» På annat ställe säger han: »Våra »nuvarande slagskepp ligga emellan 10- och 12000 tons och »lämna full garanti för att den nödvändiga kraften kan er- »hållas utan att öka storleken.» Detta skrefs 1899. Tio år senare har inom samma Förenta stater tonnaget mer än tvådubblats och föreslagna äro fartyg med tredubbelt det tonnage som för 10 år sedan ansågs lämpligast.

Den faktor som hufvudsakligast bidragit till denna ökning, hvilken gjorde sitt kraftigaste språng med införandet af den s. k. Dreadnought-typen, är utan tvifvel artilleriet. Härvid spåra vi åter framför allt teknikens inflytande. Ökningen af Dreadnoughts tonnage har framkallats af fordran på den grofva enhetskanonen såsom hufvudvapen, men denna fordran kan ej sägas hafva framgått af striderna vid Tsushima. Länge efter denna strid ansåg man som bekant det medelsvåra artilleriet, 15 cm. kanonen, genom sin masseld hafva varit lika afgörande i striden som den grofva kanonen, hvarför ingendera borde gifva vika för den andra.

Vidare bör man erinra sig att planläggandet af Dreadnought-typen skedde oberoende af erfarenheterna från rysk-japanska kriget. Orsaken till det djärfva steget att införa »All big gun» och därmed den språnglika ökningen af tonnaget får därför sökas hufvudsakligen på annat håll. Den grofva kanonens öfverlägsenhet i ballistiskt hänseende har länge varit erkänd, däremot har dess riktningsförmåga och eldhastighet varit synnerligen underhållig och vi se här orsaken till att den länge fick vika för den lätttriktade snabbeldskanonen af medelgrof kaliber. Då under förra seklets slut träffsannolikheten för de grofva pjäserna, oaktadt deras flackare bana, men på grund af dåliga riktanordningar endast var cirka 20 å 30 procent af den för snabbeldskanonerna, så har man numera kunnat iakttaga huru densamma alltjämt ökats i synnerhet på de långa afstånd, som hädanefter vid sjöstrider ensamt torde blifva afgörande. Genom förbättrade tekniska anordningar har äfven eldhastigheten för dem på ett fenomenalt sätt uppdrifvits. Då härtill kommer att genom de förbättrade anordningarna för eldledningen, afståndet för effektiv eldverkan kunnat för de grofva pjäserna utsträckas vida längre än för det medelsvåra artilleriet så inser man lätt att tiden var kommen för den behärskande ställning den grofva kanonen intagit. Samtidigt härmed framgick äfven olämpligheten af det förr brukliga sortimentet af flere kalibrar inom hvarje klass af det grofva, medelsvåra och lätta artilleriet. I stället har enhetskalibern vunnit burskap inom hvarje sådan klass, såsom en gifven följd af de förenklingar och den större säkerhet i eldledningen som därigenom vinnes.

Den ledande kraften för artilleriets tekniska utveckling har städse varit Armstrong & Co. Redan 1901 kunde denna firma uppvisa en skjuthastighet med 30,5 cm. kanonen af ett skott på 40 sek., såsom vid profning med Mikasas artilleri. Genom amiral Scotts vid denna tid påbörjade systematiska utbildningsmetoder och genom utvecklingen af det tekniska förfarandet vid den hydrauliska kraftens tillämpning för ar-

tilleriets handterande och framför allt för dess riktande, har eldverkan med det grofva artilleriet allt mer uppdrifvits. Man hoppas i dag kunna med denna kanon räkna på dels dubbelt så stor hastighet som 1901 eller omkring tre skott i minuten och dels på en träffsannolikhet, som väsentligt öfverstiger det medelsvåra artilleriets.

Vid tiden för Dreadnoughts planläggning kunde man ännu anse det relativa förhållandet mellan 30,5 cm. k. och den medelsvåra 15 cm. k. sådant, att då den förra aflossade två skott i minuten, hvar och ett med en lefvande kraft vid mynningen af cirka 14000 mt., så uppnådde den senare omkring tio skott, hvar och ett med cirka 1400 mt. vid mynningen. Totaleffekten per minut vid mynningen var härigenom, oberoende af afstånd och träffsannolikhet, för 30,5 cm. kanonen cirka 28000 mt. och för 15 cm. kanonen cirka 14000 mt. Den grofva kanonens öfverlägsenhet är alltså redan häraf så stor att den mindre kanonen ej genom sitt större antal kan uppväga densamma. Genom den rationella uppställningen motsvarar t. ex. 4 st. 30,5 cm. kanoner på Dreadnought-typen 6 st. 15 cm. k. på den äldre typen. De förra afgifva 112000 mt. per minut mot 84000 mt. för de senare. En öfverlägsenhet alltså som 4 : 3, och som väl berättigade den grofva kanonens införande som hufvudbestyckning. Detta berättigande ökas ytterligare däraf att den relativa effekten af denna kanons masseld så betydligt stegras för de långa afstånden. Dess skjuthastighet är jämväl tillräcklig för att på dessa afstånd, utan tidsförlust verkställa en noggrann inskjutning, hvartill den mindre pjäsen ej längre förslår. Redan vid Tsushima anses de grofva kanonerna hafva haft 19,6 procent träffar, under det att 15 cm. och smärre kalibrar endast fingo 2,1 proc. Senare årens erfarenheter inom de större marinerna bekräfta fortfarande dessa förhållanden. Eskaderskjutningen vid Cape Cod Bay 1907, på afstånd mellan 4600 till 8200 meter, visade sålunda med 30,5 och 33 cm. k. ett träffresultat af 30,7 proc., men med 12,7, 15,2 och 17,8 cm. k. i genomsnitt endast 16 procent. De grofva kalibrarnas relativa

öfverlägsenhet stegras härigenom ytterligare högst betydligt eller så att 4 stycken 30,5 cm. kanoner förhålla sig till 6 stycken 15 cm. kanoner som 8 : 3 enligt resultaten från Cape Cod Bay, och som 37 : 3 enligt resultaten från Tsushima.

Med dylika resultat för ögonen och med kännedom om de förenklingar i eldledningen som vinnas genom användning af endast en kaliber vid beskjutning af samma mål, kan en hvar väl förstå att den grofva enhetskalibern så befästat, sitt anseende att några tvifvel om den väg som i framtiden bör följas vid bestyckningsfrågan ej förefinnes. Denna bestyckningsrevolution har emellertid förorsakats hufvudsakligen af det tekniska momentets inflytande, d. v. s. på grund af snabbeldens och välriktningens utveckling hos den grofva kanonen.

Den progressiva ökningen af tonnaget är en omedelbar följd af det grofva artilleriets insteg. Så flnna vi t. ex. i engelska marinen huru under öfvergångstiden med två grofva kalibrar, tonnaget ökades från 15000 till 16350 tons hos Dominion-klassen, till 16500 tons hos Agamemnon-klassen och slutligen till 18000 tons sedan den grofva enhetskalibern helt slagit igenom hos Dreadnought-typen. Världens alla stormakter hafva tvingats att acceptera denna typ, och äfven 4 andra klassens makter hafva redan följt exemplet nämligen Spanien, Brasilien, Chili och Argentina. Dreadnought-typen och den grofva enhetskaliberns befästande skall nu, sedan inga tekniska svårigheter finnas att med bibehållen sjöduglighet öka fartygens tonnage, eller att med bibehållen skjuthastighet och riktförmåga öka kalibern, med logisk konsekvens framtinga en utveckling i båda dessa riktningar. Vi se redan huru tonnaget hos Arkansas och Wyoming stigit till 26000 tons för att kunna inrymma 12 st. 30,5 cm. kanoner i bredsidan, och ryktet mäter att Förenta staternas sjöminister utarbetar förslag till nytt slagskepp om 30000 tons, hvars grofva enhetskaliber skulle ökas från 30,5 till 35,5 cm. med en projektilvigt af 635 kg.*)

Englands nyaste förslag säges omfatta slagskepp med

*) Om med denna kanon V_0 kan uppdrifvas till 785 m. skulle mynningseffekten blifva omkring 20000 mt.

10 stycken 34,3 cm. kanoner, med en projektilvikt af 588 kg., alla skjutande i bredsida och i Italien har Micheli föreslagit 32000 tons slagskepp med en grof enhetskaliber af 40,6 cm. Frankrike, som längre än alla andra mariner sökt bibehålla två grofva kalibrar, har enligt le Yacht för sina nya slagskepp ifrågasatt 12 stycken 30,5 cm. kanoner uppställda i 5 torn, hvaraf det främsta och aktersta skulle blifva trippeltorn. Man hoppas det oaktadt på en skjuthastighet från hvarje kanon i dessa torn af två skott i minuten, så att från hvar och ett af tornen skulle kunna afgifvas ett skott hvar tionde sekund. Dessa fartyg torde erhålla blott 22000 tons och 20 knop. Redan förut har problemet om trippeltorn öfvervägts i England och Tyskland på grund af dess stora fördel att på ett jämförelsevis litet tonnage erhålla en kraftig bredsideeld. Lyckas man i Frankrike realisera sina förhoppningar, torde trippeltornens antagande äfven i andra mariner ej låta vänta på sig. Denna anordning blir då en naturlig konkurent till dubbeltorn med ännu gröfre kaliber, enär hufvudsakliga vinsten med kaliberns ökande öfver 30,5 cm. kommer att stanna vid en flackare bana och tyngre projektil. Ty, ehuru observationstornen redan uppnått en höjd af 35 meter, hvilken måhända än mer skall ökas, torde eldgifningen ej kunna behärska mycket större afstånd än de längsta, hvar till 30,5 cm. kanonens eld nu med fördel mot fartyg kan utsträckas, eller vid pass 9000 meter. Förbättrade kikarsikten, observationsmetoder och afståndsmätare kunna dock ännu komma till hjälp vid ett fullständigare utnyttjande af ökade kalibrar. Här bör ock framhållas den stora fördel för artilleriets användning som uppkommer af tonnagets ökande därigenom att en stadigare plattform erhålles, hvilket är af oskattbart värde synnerligen för det grofva artilleriet på de stora afstånd, som af detta betingas.

Samma anledning som framtvingat den *grofva* enhetskalibern, nämligen största eldverkan på längsta afstånd genom förenklad eldledning, samma anledning betingar äfven en enhetlig kaliber för det *sekundära* eller *lätta* artilleriet. Det sekundära artilleriets betydelse för åstadkommande af masseld

under stridens primära skeden har tydligen numera försvunnit. Dess hufvuduppgift har därför alltmer inriktats på användning mot de olika slag af torpedfartyg och lätta kryssare, som åtfölja stridsfartygen.

Äfven här spelar det tekniska momentet in på märkbart sätt. Snabbeld och snabbriktning är tydligen på grund af målets beskaffenhet af nöden. Man har förut nödgats hålla sig till de minsta kalibrarna för att erhålla dessa egenskaper. Sedan man numera ända upp till 15 cm. kanonen lätt kan med siktlinjen ständigt följa äfven det rörligaste mål och erhålla en fullt tillräcklig skjuthastighet så har de flesta mariner äfven ökat den sekundära bestyckningskalibern på grund af därmed följande flackare bana och större projektilverkan.

Sålunda finner man att då Dreadnought som sekundär bestyckning erhöill en enhetskaliber af 76 mm., så har de senaste engelska slagskeppen och pansarkryssarne erhållit 102 mm., hvilken kaliber väl inom kort kommer att ökas, då de flesta andra mariner redan äro uppe till en kaliber mellan 12 och 15 cm. I några mariner bibehållas ännu två kalibrar för det sekundära artilleriet, såsom i Tyskland hvarest de nyaste förslagen upptaga 152 och 88 mm. och Japan med 152 och 120 mm. Ehuru eldledningen härigenom försvåras är dock en dubbel kaliber för det sekundära artilleriet vida mer berättigad än för det grofva, dels därför att eldledningen är väsentligt lättare på de smärre än på de större afstånden, dels därför att de fartyg detta artilleri skall bekämpa hafva betydligt olika motståndsförmåga. Sålunda kräfva de nya jagarna om 8- till 1000 tons betydligt kraftigare eld än kustförsvarets undervattensbåtar och små torpedbåtar, hvilka dock kunna blifva farliga motståndare då deras tid är kommen. Med hänsyn härtill synes den tyska anordningen med såväl 152 som 88 mm. kanoner väl lämpad efter de olika förhållanden, som kunna uppstå för den tyska marinen.

Att progressivitetens lag äfven gjort sig gällande för maskinkraft och fart faller af sig själf, liksom äfven att det tekniska momentet här uteslutande härskar. Beträffande fartens

betydelse gäller emellertid ej samma enhetliga uppfattning som rörande bestyckningsfrågan. Olika åsikter bekämpa hvarandra här fortfarande. I Amerika och Tyskland synes man mer än på andra ställen hylla de åsikter om fartens betydelse som Mahan ett decennium sedan uttalade i »Distinguishing Qualities of Ships of War».

Enär han hyllar Farraguts sats att »det bästa skyddet mot fiendens eld är en hastig eld från egna kanoner», så anser han att fartygen måste konstrueras för den kraftigaste bestyckning. »Så utrustade fartyg kunna nå slagfältet senare än fartyg med högre fart, men då de anländt måste den »svagare vika, och hvad nytta har han då haft af sin högre »fart. I krig vinner man genom att hålla ut eller drifva bort; »ej genom att lyckligt komma undan». Så långt Mahan. Vi se ock hurusom Förenta staternas nyaste slagskepp Arkansas och Wyoming torde få nöja sig med 20 knop för att kunna realisera en bredsided eld af 12 stycken 30,5 cm. kanoner. Tysklands Ersatz Oldenburg förses med 19 knop, under det att Englands nyaste slagskepp torde uppnå 23 å 24 knop och den nyaste pansarkryssaren ända till 30 knop med forceradt drag. Sedan man numera tror sig kunna påstå att de s. k. L- och T-lägena äro möjliga att undvika äfven med väsendtligt underlägsen fart, hvilken därigenom förlorat mycket af sitt taktiska värde, torde den olika uppfattningen om fartens betydelse vara lätt förklarlig, och ännu länge komma att utgöra ett tvistefråga. Huru än det tekniska momentet kommer att inverka på maskinernas utveckling, så skall antagligen fartens relativa betydelse förbli omtvistad, för sådana fartyg, hvilka i striden skola, såsom Mahan uttrycker sig »hålla ut eller drifva bort».

Den del af sjövapnets materiel, hvarest de tekniska framstegens inverkan gjort sig allra mest gällande, torde emellertid vara undervattensfartygen. Utan att ännu i sin moderna form hafva genomgått elddopets vanskligheter har denna materiel tillvunnit sig ett förtroende, som måste förvåna hvarje

kritisk granskare, då detsamma ju grundar sig på förhoppningar, om hvilka man skulle kunna säga att de till stor del hvila i gudarnas sköte. Sekelgammal var forskningen om undervattensproblemet redan då sydstaternas lille David satte lifvet till vid sprängningen af Housatonic. Efter ett nytt kvartsekel lyckades fransmännen åstadkomma sin Gymnote, den egentliga miniatyrföregångaren på 30 tons, till de fulländade och i storlek ständigt växande mästestycken i tekniskt hänseende, som nu alla mariner skynda att tillägna sig. Man ser till exempel huru Tyskland, som så länge stod afvisande för denna materiel, nu med äkta germansk kraft tager skadan igen. Till detta budgetsåret anslogos 10 mill. mark och man antager att det kommande skall erhålla 15 mill. endast för detta vapen. Ehuru som sagdt någon erfarenhet från krigets allvar ännu ej står till buds, så har dock materielen intill senaste tid underkastats och med heder bestått allt svårare prof afseende såväl den tekniska utvecklingen som den taktiska och strategiska användningen. Särskildt bör omnämnas det kraftprof som vår egen Hvalen nyligen fullbordadt genom att utan tender och utan nämnvärda haverier tillryggalägga den långa vägen från Genua till Stockholm på den korta tiden af 65 dagar. Därjämte bör omnämnas de märkliga prof som fyra af de franska undervattensbåtarna detta år genomgått under en tid af 40 dagar, delvis under deltagande i kombinerade manövrer med andra eskadrar, och hvarunder endast en af båtarna utsattes för sådant haveri att expeditionen någon tid måste afbrytas. En af dem var den af mig förra året för sin stora aktionsradie omnämnda Emeraude. Användningen af dessa båtar var synnerligen omväxlande. Först blockaden vid Pas de Calais under tre dagar, hvarunder båtarna ständigt voro förföljda af fiendens jagare, som under dagens lopp sällan lämnade något tillfälle att stiga till vattenytan, och under natten ofta nödgade dem att släcka eldarne och dyka för sina alltjämt spanande fiender. Sedan försvaret af Lorient mot nordeskadern, hvilken anfölls minst 40 gånger såväl till sjöss som till ankars. Slutligen blocka-

den af sanna nordeskader i Cherbourg, hvarunder undervattensbåtarna under tre dygn från sjösidan hotade denna eskader, om dagarna sänkta och om nätterna omladdande sina accumulatorer, oaktadt förföljda af fiendens jagare. Tio lyckade antall gjordes mot eskadern under denna tid. Genast efter denna blockad och utan att kommunicera med landgingo båtarna som afslutningsprof till Dunkerque och åter, en sträcka af omkring 360 engelska mil, med 11 knops fart.

I Frankrike vill man på grund af dessa lyckade prof draga vidtgående konsekvenser. Man säger att i synnerhet försvaret af Lorient visar, att en fientlig eskader, som hotar en kust hvars försvarare disponera undervattensbåtar, är så utsatt för dessa osynliga fiender, som icke hejdas af vare sig jagare eller andra hinder, att hvarken bombardement, landstigning eller blockader, böra ha någon utsikt att lyckas, på grund af dessa osynliga fienders offensiva kraft, hvilken genom snabba och väsendtliga förbättringar ständigt ökas. Denna tillförsikt har under sensommaren än vidare bekräftats genom omfattande och lyckade skjutöfningar mot rörliga mål och med stukbara koner.

Entusiaster för undervattensförsvaret, hvilka i detta varsnat den härskarinna, som skulle nedslå all annan konkurrens, hafva länge funnits och deras antal måste gifvetvis ökas i samma mån materielens tekniska utveckling fortskrider. Redan för ett par år sedan hörde man amiral Fournier, den store förkämpan för detta vapen i Frankrike, på ett stort möte i Paris uttala sig på ett sätt som särskildt intresserar oss, då amiralen framhöll Sverige, som ett af de länder, för hvilket detta vapen bäst borde passa. Han menade att den höga tekniska ståndpunkt undervattensbåtarna i Frankrike då uppnått vore främsta drifkraften till den »entente cordiale» med Frankrike som England vid denna tid sökte. Detta har naturligtvis från engelsk sida helt och hållet bestridits. Han påvisade, att förr när franska eskadrarna hade blifvit slagna, så kunde hamnarna blockeras och trupper landsättas, men i våra dagar skulle det osynliga undervattensförsvaret sänka

alla fiendens fartyg om de nalkades Frankrikes kuster. För Frankrike vore detta vapen en räddande kraft, som skulle återgifva det dess förlorade styrka till sjöss. Den enda stat amiralen ansåg kunna undvara detta vapen var Förenta staterna. Häremot strider dock de åsikter som commander Charles C. March nyligen gifvit tillkänna vid ett föredrag i Naval War College. Denne officer, som organiserat det rörliga torpedförsvaret på såväl Atlantiska som Stillahafskusterna och således är en auktoritet af rang, uttalade där som sin åsikt att om ett tillräckligt antal undervattensbåtar funnes till kuster- nas försvar, skulle de pansarfartyg, hvarmed en fiende vågade nalkas Förenta staternas kuster, vara fullständigt till spillogifna för dessa små men fruktansvärda förstörelseverktyg. Vi veta ju ock att Förenta staterna under senaste åren gjort högst beaktansvärda insatser för den tekniska utvecklingen af dessa båtar.

Äfven beträffande undervattensmaterielens utveckling gör sig progressivitetens lag lika gällande, som på andra håll, där icke speciella förhållanden inverka hämmande. Benämningen undervattenskrussare är sålunda ett betecknande uttryck, och 1000 tons undervattensbåtar och aktionsradier af 3000 mil äro önskemål, som snart torde vara realiserade. Den nya engelska 533 mm. torpeden har en porté af 6000 meter med 31 knops fart.

Utan att ingå i detaljer vill jag slutligen som min åsikt framhålla, att de tekniska framsteg, som under närmaste framtid skola mest inverka på krigsmaterielens beskaffenhet, komma att röra explosionsmotorerna. De hafva redan grundlagt undervattensbåtarnas framgång. De äro i bokstaflig mening den drifvande kraften för luftseglingskonsten och de skola säkerligen allt mer gripa in äfven för öfriga farkosters utveckling.

Om nu industriens tekniska framsteg är förnämsta grunden till den utveckling sjövapnets materiel för närvarande undergår, så följer däraf att ingen gräns kan skönjas för denna pågående evolution. En del stater ha därför i lag fastställt

viss tidslängd för sin materiel. Däri ligger en konsekvens, hvars bindande kraft ej kan afvisas. Har ett land en gång erkänt behovet af ett sjöförsvär och gifvit detsamma en viss, efter förhållandena afpassad styrka, då synes det vara en naturligt följd att man tillser att styrkan ej sjunker under det en gång bestämda måttet. Detta åstadkommes genom periodisk förnyelse, hvarigenom ej blott antalet utan ock det relativa kvalitetsvärdet hålles uppe enligt de erkända grunderna. Detta måste gälla hvarje stat, oberoende af dess storlek. Att vårt land i detta hänseende har mycket försummat och därför mycket att godtgöra, torde af ingen förnekas. På samma gång måste dock äfven framhållas att svårigheterna för en liten stat som Sverige att rätt afpassa sina behof af nybyggnader för sjöförsvärets räkning måhända aldrig förr varit större än i våra dagar. Å ena sidan gäller den förut påvisade progressivitetens lag för oss som för alla andra, å andra sidan medför en konsekvent hänsyn härtill utgifter, som en sparsam nation helst vill undvika. Måtte det blifva oss beskärmt aft mellan dessa Skylla och Charybdis finna en tillfredsställande kurs, som kan leda till det mål vi nu under så många år förgäfves sökt nå.

Hur bör idrotten ordnas inom flottan?

Författad af löjtnanten vid Kungl. flottan *Magnus Cleve*.

(*Täflingsskrift*, hvilken på Örlogsmannasällskapetets högtidsdag den 15 november 1909 under uttalandet af att sällskapet i väsentliga delar icke gillade i densamma uttalade åsikter erhållit sällskapetets hedrande omnämmande på grund af dess många goda uppslag.)

Det stora intresse för idrotten, som under de senaste 8—10 åren vaknat till lif inom den svenska nationen, har äfven gjort sitt insteg bland personalen tillhörande vår örlogsflotta. Då det för blott fem år tillbaka af kanske 75 procent af sagda personal ansågs för något simpelt eller nedsättande att utöfva idrott eller ens blott hysa intresse för densamma, inses nu dennas stora betydelse af nära nog hvar och en.

Hvarför idrotten till en början sågs med oblida ögon, berodde helt säkert *ej därpå*, att vederbörande icke förstodo att uppskatta den nytta, den gör med afseende på ungdomens fysiska och äfven moraliska uppfostran, utan låg skälet säkerligen i ogillandet af den demokratiska uppfattning, som *måste* ligga till grund för idrotten. Att en officer t. ex. på idrottsbanan skulle kunna ställa sig i ledet bredvid gemene man och blifva fullkomligt likställd med denne vid utöfningen af sin idrott, ansågs hvarken passande eller lämpligt och troddes ej kunna vara nyttigt för disciplinens upprätthållande. Dessa åsikter blifva dock lyckligtvis allt mera sällsynta och

har idrotten inom den svenska flottan kunnat växa sig stark och kraftig trots de stora svårigheter, som alltid funnits och ännu finnas att öfvervinna.

Men i och med det att våra idrottsmäns antal och äfven kapacitet växer år från år, gör sig allt mera kännbart behovet af att för dessa få en fastare organisation med mål icke blott att tillvarataga deras intressen på idrottsbanan, utan äfven att leda deras sträfvanden på rätt spår samt gifva dem en uppfostran, fullt värdig en sann idrottsman.

Innan jag då ingår härpå, vill jag först framhålla en del allmänna synpunkter, som ovillkorligen måste tagas i största betraktande.

År 1904, kan man säga, betecknar vändpunkten för idrottens utöfvande inom flottan. Ifrån att kusteskaderns idrottstävlingar förut varit, om jag så får säga, blott och bart ett folknöje, började sagda år prägeln af dessa tävlingar att blifva allt mera allvarlig och bestämd. Hvarje sommar och äfven under vintermånaderna hafva sedermera under den tid, fartygen varit ute på expedition, tävlingar i allmän idrott afhållits nästan inom hvarje afdelning och förband. En stor svårighet vid dessa tävlingars afhållande har alltid varit att kunna skaffa fullt kunniga och kompetenta idrottsledare, en sak som för oss militärer är af oerhördt mycket större betydelse än för det civila elementet. Vårt folk måste nämligen, på samma gång som det vid utöfningen af sin idrott alltid lämnas en viss grad af handlingsfrihet, ovillkorligen lära sig känna och förstå, att disciplinens fordringar på militären vid dessa idrottsöfningar äro långt större än samma på den icke militäre idrottsmannen. Inom flottan har alltid varit och är ännu den åsikten rådande, att en officer, som genomgått Gymnastiska centralinstitutet, skulle vara synnerligen väl lämpad till ledare af våra idrottstävlingar, en uppfattning, som jag dock på det allra kraftigaste vill opponera mig emot. För att rätt kunna sköta såväl idrottsmännens träningar som ock deras tävlingar, fordras ovillkorligen praktisk erfarenhet som aktiv idrottsman och sådan utbildning har hittills icke erhål-

lits på ifrågavarande institut. Om man studerar de bestämmelser, som utfärdats angående våra idrottstävlingars afhållande inom flottan, skall man finna, att största flertalet af dessas ledare tagits bland dem, som varit elever vid Gymnastiska centralinstitutet. Vål hafva många af de yngre praktiskt utbildade officerarne ställts som medhjälpare till dessa, men hafva dessa yngres åsikter dock tyvärr allt för ofta fått vika för den i tjänsten mera, men inom idrottens område mindre erfarna officerens. Följden har också varit den, att exempel på mindre godt tillvaratagande af våra idrottsmäns intressen i flera fall förekommit, och kunna naturligtvis sådana fall icke vara någon eggelse till fortsatt arbete och ökad energi. Men huru tråkiga och beklagliga sådana händelser än äro, så må man ej förundra sig öfver dem, då dessa äldre, som skola hafva det afgörande utslaget om hand, äro uppfödda och uppfostrade under en tid, då idrott ej fanns till. Visserligen påstå en del att idrott länge förekommit inom flottan, men som idrotten då uteslutande bestod af rena folknöjen såsom »fånga en såpad gris», »klättra på såpad stång», »sista man på flotten» o. s. v., så kan man ju förstå, att den insikt, de hafva om den moderna idrotten och dess utöfning, är ganska ytlig. Med allmän eller s. k. fri idrott menas sådana kroppsöfningar, som ej fordra några dyrare redskap eller föremål för utöfningen, och där resultaten äro beroende uteslutande af hvars och ens anlag samt energi, och menas således ej, att dessa kroppsöfningar icke äro bundna af några regler eller bestämmelser för deras utförande. Idrotten är demokratisk till sin anda, det erkännes, om detta nu skall anses som något fel; den likställer på idrottsbanan alla samhällsklasser, bland militärer förmännen och den underlydande. Alla äro tvungna att rätta sig efter de bestämmelser, som äro föreskrifna att gälla vid ifrågavarande idrottsgren, och måste naturligtvis dessa bestämmelser då strängt efterföljas, för att ej orättvisa och mannamån skall uppstå. Det duger ej härvidlag, att den i tjänsten äldre säger till den yngre, »att den och den föreskriften bryr jag mig ej om, utan så och så

skall det vara». Sådana fall äro icke ovanliga, utan förekomma ganska ofta och göra oerhördt stor skada. För det första går fullkomligt allt intresse för idrottens framåtförande inom vårt vapen bort hos våra yngre officerare, därför att de ej kunna våga motsätta sig sina förmäns »råd och anvisningar» allt för mycket, af fara för att blifva ansedda för in-disciplinära och blifva bestraffade. För det andra ligger tjustningen i idrotten nog till stor del däri, att ungdomen vill söka öfverglänsa hvarandra i resultat och förmåga, med andra ord: med idrott följer täfling. För att man skall kunna jämföra olika resultat i en och samma idrottsgren, fordras naturligtvis då, att de bestämmelser, som äro utfärdade för vederbörande idrottsgren, noggraunt följas. Göres ej så, bortfaller denna möjlighet till täflan, till att visa sig bättre än alla andra, hvilken möjlighet är af så stor betydelse för idrottens framåtskridande.

För det tredje äro dessa bestämmelser icke utfärdade eller grundade blott och bart på en nyck, utan ligger skälet säkerligen mycket djupare. Liksom en gymnastikofficer är ansvarig för att eleverna under lektionerna icke drifvas för långt eller på ett sådant sätt, att de därunder kunna skadas, är naturligtvis idrottsofficeren ansvarig för, hvad han på idrottsbanan gör och bestämmer i fall, som kunna hafva inflytande på hans folks välbefinnande. Idrotten kallades »fri», det vill säga, att hvar och en skall kunna utöfva den gren, som bäst passar för honom. Alla kunna ej kanske orka att t. ex. springa en uthållighetslöpning på 5000 meter, en del förmå ej att springa alls på grund af hjärtfel eller dylikt hvarför det naturligtvis ej duger att utfärda en sådan bestämmelse, som att *alla* deltagare skola öfva en eller flera grenar af idrotten. Man kan således *ej* bedrifva idrottsöfningarna i samma stil som gymnastiken, ehuru många gifva order om att så skall göras då till ock med denna själf säger oss att så ej går för sig. Vid en yttlig granskning af en gymnastiklektion förefaller det kanske, som om ett och samma öfningsschema vore gällande för samtliga deltagare i denna. Detta är dock

ej fallet. Det är endast för sådana rörelser, som ej verka uppdrifvande på andnings- och därmed äfven hjärtverksamheten som kanske schemat är gemensamt, men så ej för rörelser, som hafva motsatt verkan och fordra en större grad af spänstighet och ansträngning af organismen. En stark skillnad vid dessa sistnämnda beträffande styrkan och stegringen göres och måste därför göras för de starkare och svagare individerna. För den skull sammanföras också de, som äro ungefär lika fysiskt utvecklade till hvar sina småafdelningar, och uppgöres för hvarje sådan såväl de särskilda rörelserna som ock dessas stegring vid ifrågavarande rörelseslag. Skulle man därför jämföra två så vidt skilda saker som idrott och gymnastik, skulle i nu nämndt hänseende beröringspunkterna falla inom gymnastikens rörelseslag: häf-rörelser, hopp och gångarter. När ej ens i gymnastiken dessa kunna vara gemensamma för en större afdelning, är det ju orimligt, att de kunna vara det inom idrotten, där de ju förekomma, fast i en mycket mera kraftig och fordrande form, hvarigenom också risken för öfveransträngning blifver mycket större, om de ej bedrifvas eller utöfvas rätt. En idrotts-officer kan därför *icke* ställa upp hela sin instruktionsafdelning eller eventuellt hela fartygsbesättningen och säga till den, »att nu skall ni springa den och den vägen, det är så och så långt». Han kan nog göra det, men om han vill göra rätt och verkligen stå både på sitt eget, sitt folks och idrottens bästa, så gör han det ej. Om någon under en sådan beordrad språngmarsch t. ex. skulle råka ut för ett slaganfall, hvems vore då felet? Naturligtvis idrotts-officerens, som finge lida oerhördt härför, på samma gång som händelsen ifråga inom vida kretsar skulle rubriceras såsom ett nytt exempel på militära öfvergrepp. Med andra ord, här om någonstades kan man hafva *skyldighet* att tala om individualisering. Hvar och en skall hafva rättighet att välja den idrottsgren, som intresserar honom mest, som han har största fallenhet för, och som han utan risk kan utöfva. Idrotts-officerens uppgift är således att öfvervaka, att folket bedrifver sina träningar

rationellt, såväl med afseende på att få goda resultat, som att vederbörande ej blifva förstörda eller skadade till hälsa och lem. Hvad man således i första hand skall fordra af en idrottsofficer, är uppfattning och förmåga att kunna bedöma, hvad hvar och en tål, och måste man naturligen då förut-sätta, att vederbörande själf har praktiskt pröfvat på idrot-tens utöfning. Utaf de äldre finnas få, som så hafva gjort med afseende på den moderna idrotten, och orimligt förefaller det ju då, att dessa, med ingen praktisk erfarenhet och föga teoretisk, skola föreskrifva lagar, huru en idrottsöfning skall kunna rätt ledas. »Hafva nu alla gjort det oeh det», äro ut-tryck, som skära hårdt i en praktisk utbildad idrottsofficers öra, men som han dock tyvärr alltför ofta får höra. Nej, låt de yngre och på detta område mera erfarna officerarna komma fram med sina nyare åsikter och kunskaper. Att dessa strida mot de äldres, är naturligt, men bör ju detta på intet vis anses såsom indisciplinärt, utan tvärtom. »Öfning ger färdighet och erfarenhet», säger det gamla ordspråket, och det äger sin tillämpning äfven här. Det är i detta fall de yngre, som hafva den största färdigheten och erfarenheten; låt därför dem få göra och bestämma någonting, då de med dessa egenskaper äro bättre lämpade att rätt förstå och till-varataga idrottsmännens intressen.

Utom det villkoret, att det måste finnas goda idrotts-ledare för att kunna göra folket intresserad för dessa kropps-öfningar, fordras också goda idrottsplaner samt god och till-räcklig materiel. Om båda gäller det, att ju bättre de äro, desto bättre blifva resultaten och desto mera intresserade blifva utöfvarne. Det är nu en gång så, att man tycker in-genting är verkligt roligt egentligen, förr än man kan det, förr än man kan visa sig bättre än andra, det är ju ett slags ärelystnad, som icke alls är af den art, att den skall för-kväfvas, utan tvärt om. Får man endast folket så långt, att det tycker någonting är roligt, så gå framstegen oerhördt myc-ket fortare än förut, på samma gång som folket äfven blifver mera intresserad och lättskött för sin idrottsofficer. Genom

goda idrottsplaners iordningsställande samt anskaffning så långt sig göra låter af god idrottsmateriel ser också manska-pet, att det verkligen göres någonting för det i saker, som kunna vara till både nytta och nöje, och tror jag, att man i sådant fall kan få tillbaka stor lön för nedlagd möda.

Med afseende på tiden för idrottens utöfvande bland vår personal kan man särskilja den i två slag: den, som äger rum på vintern, och den, som äger rum på sommaren, samt båda dessa sedermera i den, som äger rum på fritid, och den, som äger rum på ordinarie öfningstid.

Idrott under *ordinarie öfningstid* på vintern har vårt folk föga behof utaf, och är den nog dessutom af ekonomiska skäl hardt när omöjlig att få till stånd. Dels får folket den kropps-liga utbildning, det behöfver, under de dagligen återkomman-de gymnastiklektionerna, och dels låter sig gärna icke någon idrott utomhus anordnas under denna tid på året af brist på materiel. Den idrott, som möjligen kunde utöfvas, skid- och skridskoåkning, är allt för dyrbar med afseende på materiel-anskaffning, hållning af skridskobanor o. d. för att man ej genast skall rygga tillbaka för de nästan oöfverstigliga hinder, som därigenom uppstå. Men så dock ej med de öfningar, som äga rum *under fritid*, såsom gymnastik, fri idrott inom-hus, skid- och skridskoåkning, där hvarje man efter håg och lägenhet kan hålla sig med egen materiel. Just för dem, som deltaga i dessa öfningar, är det af nöden, att vi få en fast organisation, fotad på en annan bas än den, som nu är gäl-lande i Flottans Idrottsförening.

En Flottans Idrottsförening existerar verkligen i både Stockholm och Carlskrona, ehuru synd till sägandes office-rarnas flertal föga mera veta om densamma, än att de be-tala en årsavgift af 2 kronor per man. Denna idrottsförening är alldeles fristående; har ej åtminstone hvad Carlskrona be-träffar, (ansökan för den i Stockholm är möjligen ingifven till vederbörande myndighet) ingått i Riksförbundet, har så-ledes ej några skyldigheter mot detta som förening, ej håller medlemmarna därigenom mot föreningen och åtnjuter natur-

ligtvis föreningen därför också inga rättigheter. De ledande platserna inom denna tillsättas för godt, d. v. s. att det är bestämdt, att de officerare, som skola bekläda den och den posten på stationen, skola sitta såsom styrelsemedlemmar i denna förening. Samma sak återfinner man i »Föreskrifter rörande idrotten vid Carlskrona station», ingående i stationsbefälhafvarens i Carlskrona s. k. sjöhandlingar, där det står i första punkten: »Chefen för underofficers- och sjömanskårerna handlägger ärenden rörande idrotten vid stationen, utom hvad beträffar skeppsgossekåren». Att en sådan predestinering ibland kan slå väl ut är ju tur, men man får ej kalla det motsatta resultatet för otur, utan måste detta ovillkorligen tillskrivas bristande förståelse i så fall från vederbörande myndigheters sida med afseende på ett rätt tillvaratagande af idrottsmännens intressen. Det kan ju ej håller vara vidare sympatiskt för t. ex. en kårchef, att utom sin redan förut synnerligen krävande och ansvarsfulla befattning få ett extra uppdrag, som, ifall det skall skötas med omsorg, tager både mycket arbete och mycken tid.

Dessa olägenheter skulle samtliga vara afhjälpta med det, att *Flottans Idrottsförening ingick uti »Svenska Gymnastik- och Idrottsföreningarnes Riksförbund*», på samma gång som många oerhördt stora andra fördelar skulle vinnas. Jag tillåter mig nu att närmare granska Flottans Idrottsförening i Stockholm verksamhet, för att därigenom söka tydligare framlägga skälen för mitt ofvan gjorda understrukna yrkande.

1) Med anledning af hvad förut antydt kan mycket väl hända, att i spetsen för styrelsen komme att sitta personer, som, kanske ointresserade och ohågade, blifva tvungna att åtaga sig en sak, som de ej äro kompetenta till. Om i stället dessa befattningar tillsattes på frivillighetens väg, vore det garanteradt, att man i spetsen för styrelsen fick personer, som voro intresserade för saken, och om dessa sedan valdes af idrottsmännen själfva, fick man den säkerheten, att de i högre grad skulle vara kompetenta att handhafva detta förtröende. En styrelse för en förening, som är inskrifven i

Riksförbundet, har genom dettas bestämmelser vägen så klart utstakad för sig och dessutom sådan kontroll öfver sig och medlemmarna, att några missgrepp säkerligen ej skulle behöfva förekomma. Under nuvarande förhållanden anser jag, att nämnda förenings enda existensberättigande ligger i att pryda våra idrottsmäns af manskaps grad bröst med ett större eller mindre antal medaljer. Officerarna och underoffice-rarna äro helt och hållet utestängda från alla täflingar inom föreningen och det oaktadt, att de betala dryga afgifter. Men hvilka fördelar hafva de då af dessa afgifter? Inga. Hvem bevakar deras intressen? Ingen, och hvarför? Jo, skälet ligger däri, att det ej anses lämpligt, att officeren går och *eventuellt* tager bort pris för manskapet. Den åsikten går igen öfver allt där täflingar afhållas inom flottan, men tror jag, att denna åsikt åstadkommer betydlig skada med afseende på idrottens framåtförande inom vårt vapen. Våra idrottsmän bland manskapet hafva nu kommit så långt, att de mycket väl kunna tåla vid en konkurrens från officerarnas sida, och hvarför ej gifva dem den möjligheten till stolthet och glädje att försöka visa sig lika goda som sina officerare? Är officeren bättre bör ju detta för dem vara en kraftig eggelse till ökad energi och ökad arbete, men är officeren underlägsen, är detta för honom ingen skam, men bör detta förhållande för honom vara en ännu kraftigare sporre till att äfven i detta fall kunna tjäna sina underlydande som ett föredöme. Det är genom denna konkurrens, som idrotten går framåt, och där *den* ej finnes inträder naturens vanliga ordning, stillastående och tillbakagång. Men i och med det, att våra officerare utestängas från flottans täflingar, följa också andra stora förluster. De yngre officerare, som äro intresserade för idrotten och verkligen vilja uträtta något för densamma, stå alldeles lamslagna ifråga om arbetet på detta område inom vårt vapen. Aro de praktiskt framstående, få de ej täfla och kunna ej få sin ärelystnad hugnad genom att *eventuellt* eröfra ett eller flera pris, och vilja de delta i ledningen och organisationen, så äro de så godt som alldeles utestängda

från de ledande platserna, därigenom att dessa äro på förhand besatta med officerare, som bekläda vissa platser för stationen och hvad blifver följdén häraf? Jo, att de söka sig in i civila föreningar, där de nedlägga det arbete och den tid, de möjligen hafva öfver. Gick föreningen in i Riksförbundet, skulle dessa missförhållanden bortfalla och officerarna kunna vara till någon nytta i berörda hänseende.

2) Så länge föreningen ej tillhör nämnda förbund, måste den vara och förblifva blott och bart en nolla, såväl för sina egna medlemmar som äfven för utomstående. Den kan ej få låta representera sig på allmänna täflingar, hvitket borde anses som en heder för hela flottan, om det finnes några framstående förmågor (att det dock så har gjort, beror på okunnighet från vederbörande arrangerande föreningssida); likaså har den ingen möjlighet att inbjuda förbundet tillhörande föreningar till täflingar då ju dessas medlemmar ej kunna vara säkra på, att dem vederfares rättvisa i enlighet med förbundets bestämmelser. Olägenheten af att ej kunna inbjuda andra föreningar till täflan är större, än hvad man i allmänhet tror. Först afsäger man sig möjligheten till konkurrens just från det håll, man själf vill bestämma, dels går man miste om det pekuniära understöd, som eventuellt kan erhållas från Riksförbundet, och till sist afsäger man sig den vinst, som ekonomiskt sedt kan, och om de äro rätt anordnade, *bör* erhållas på allmänna täflingars afhållande.

3) Så som det nu är ställdt, äga våra idrottsmän ingen rättighet att deltaga på några distrikts- eller svenska mästerskapstäflingar. Den möjligheten är icke utesluten, att vi icke hos oss en gång skola kunna få fram medlemmar, hvilka med goda utsikter kunna aspirera på t. ex. titeln af distriktsmästare i någon idrottsgren. Kunde vi få någon sådan, vore det ju synnerligen hedrande för hela föreningen och det vapen han tillhör, på samma gång som han genom de råd och lärdomar, han kunde gifva sina andra kamrater, borde kunna vara dem till stor hjälp och nytta vid deras träningar. Som det nu är ställdt, äro våra bästa förmågor, ehuru de äro

medlemmar af vår förening och taga alla prisen därstädes, dock äfven medlemmar af, om jag så får uttrycka mig, »civila idrottsföreningar» och täfla för deras färger på alla allmänna täflingar, ett oskick, som bör på det allra kraftigaste bekämpas och borttagas. Men detta oskick kommer allt jämt att kvarlefva, så länge som några grundade skäl finnas för deras inträde i främmande föreningar.

4) Riksförbundets idrottsmärke kan *ej* få tagas af personer, som ej tillhöra en förening, inskrifven i sagda förbund. Detta märke får visserligen ännu ej bäras af militärer till uniform, men få vi väl hoppas, att denna bestämmelse snart kommer att ändras. Detta märke, anser jag, har fullkomligt lika stort berättigande att få blifva buret såsom en utmärkelse som statens skyttmärke, och jag går därvid så långt, att jag anser, att det under alla förhållanden *skall* bäras. Om t. ex. en förman i krigstid vill hafva något uppdrag utträttadt, *som tarfvar mer än vanligt god kroppsbyggnad och spänstighet*, så kan man vara säker på, att en underlydande med ett sådant märke på bröstet passar särdeles väl för detta uppdrag och helt säkert betydligt bättre, än om han skulle öfverlåta sitt uppdrags utförande åt en man hvem som helst i den för honom kanske helt och hållet okända truppen. Eröfrandet af detta märke bör på allt sätt uppmuntras, men är det för närvarande omöjligt att så göra, då vi ej själfva kunna få drifva fram våra pojkar till dessa profs fullgörande, utan måste öfverlämna kontrollen åt personer från andra föreningar.

Genom ofvanstående framställda skäl har jag sökt påvisa tvånget af, att vår förening ingår i Riksförbundet. Men *innan* den så gör, är en grundlig omändring af stadgarna och bestämmelserna af nöden, för att redan från början kunna klargöra för medlemmarna den ställning, som de i så fall komma att intaga i föreningens arbeten och sträfvanden. Ett konstituerande möte borde sålunda utlysas snarast möjligt med inbjudan till samtliga våra kårer att därvid låta representera sig. Skall en förening bära namnet Flottans Idrotts-

förening, skall den naturligtvis då också vara en sammanlutning mellan alla idrottsmän af såväl officers-, underofficers-, sjömans-, sjökadetts- och skeppsgossekårerna. Först då kan man anse, att vi fått en god och kraftig sammanhållning, på samma gång som Flottans Idrottsförening därigenom kan komma att på ett för den stora allmänheten fullt synbart sätt låta sig värdigt representeras utåt vid kommande idrottstävlingar.

Om denna min framställning anses böra bringas till verkställighet, vill jag här nedan afgifva ett förslag till stadgar för Flottans Idrottsförening, afsedda att framläggas vid ett blitvande konstituerande möte.

STADGAR

för

Flottans Idrottsförening i Stockholm
(Carlskrona, Marstrand).

§ 1.

Föreningens ändamål.

Föreningens ändamål är att befrämja idrottens och gymnastikens utöfning och utveckling bland personalen, tillhörande flottans station i Stockholm.

§ 2.

Medlemsskap.

Mom. 1. Hvarje välfrejdad man, som uppnått 15 års ålder och tillhör någon af flottans kårer i Stockholm (Carlskrona, Marstrand), kan efter till styrelsen gjord skriftlig anmälan som aktiv medlem i föreningen intagas.

Mom. 2. Föreningen äger aktiva och passiva medlemmar och få bland de senare äfven intagas personer, ej tillhörande någon af flottans kårer och stater. Passiv medlem

äger rätt att närvara vid, men ej att deltaga i föreningens förhandlingar eller tävlingar.

Mom. 3. Genom inträde i föreningen har medlem underkastat sig dessa stadgar och af styrelsen utfärdade ordningsregler och föreskrifter.

§ 3.

Afgifter.

Årsafgiften är:

för aktiva medlemmar:

af officers grad	5 kronor,
» underofficers grad	3 »
» manskaps grad	2 »
tillhörande sjökadettkåren	5 »
» skeppsgossekåren	1 »
för passiva medlemmar.....	2 »

och böra dessa afgifter vara inbetalda senast med april månads utgång.

Ständig aktiv medlem betalar en afgift en gång för alla: officerare och sjökadetter med ..... 25 kronor, öfriga ..... 10 »

Ständig passiv medlem betalar en afgift en gång för alla af 20 kronor.

Årsafgiften (eventuellt afgift såsom ständig medlem) betalas af ny medlem vid inträdet.

§ 4.

Föreningens styrelse.

Mom. 1. Föreningens angelägenheter vårdas af en styrelse bestående af:

- 1 ordförande af officers grad,
- 1 vice d:o d:o
- 1 skattmästare af officers grad,
- 1 vice skattmästare,
- 1 materialförvaltare.

Såsom ledamöter af denna styrelse ingå äfven de i nästkommande moment omnämnda personerna.

Mom. 2. För att biträda styrelsen, inkomma med förslag och närmast utöfva vården af sin idrottsgren utses på ordinarie årsmötet en person för hvarje gren af idrott, som föreningen under det kommande året ämnar utöfva.

Mom. 3. Styrelsen är i sina beslut solidariskt ansvarig. Afgår styrelseledamot under året utse styrelsens öfriga ledamöter annan i hans ställe.

Mom. 4. Styrelsen åligger att vaka öfver föreningens inre och yttre angelägenheter, sköta de löpande ärendena, vaka öfver föreningens ekonomi samt medlemmarnas amatörskap, inkalla föreningens medlemmar till sammanträden, vid årssammanträdet framlägga årsberättelse. att senast den 20 oktober hvarje år lämna revisorerna tillgång till alla föreningens protokoll och räkenskaper jämte öfriga handlingar för senaste året, att tillhandagå revisorerna med de upplysningar, som af dem önskas samt att i öfrigt handla och besluta å föreningens vägnar och till dess bästa.

Mom. 5. Ordföranden, eller vid förfall för denne vice ordföranden, är föreningens officiella representant, leder dess förhandlingar samt vakar öfver dessa stadgars efterlefnad.

Mom. 6. Sekreteraren sköter klubbens korrespondens, för dess protokoll, utfärdar kallelsebref samt uppsätter förslag till årsberättelse.

Mom. 7. Skattmästaren med biträde af vice skattmästaren uppbär alla afgifter, verkställer alla utbetalningar samt för föreningens räkenskaper. Större utbetalningar skola af styrelsen godkännas, innan de verkställas.

Mom. 8. Hvarje officiell skrifvelse skall undertecknas af ordföranden och kontrasigneras af sekreteraren. Utgiftspost skall af ordföranden attesteras.

Mom. 9. Styrelsens beslut bestämmas genom enkel röstpluralitet. Vid lika röstetal äger ordföranden utslagsrösten.

Mom. 10. Vid alla val och voteringar äger styrelsen deltaga utom vid val af revisorer.

§ 5.

Revisorer.

Styrelsens räkenskaper och förvaltning granskas årligen af tvenne revisorer. Revisionen skall vara fullbordad till årssammanträdet i november månad, och skall öfver förrättningen skriftlig berättelse afgifvas. Dessutom skola revisorerna till- eller afstyrka ansvarsfrihet.

§ 6.

Sammanträden.

Mom. 1. Föreningen har ordinarie årssammanträde å dag under november månad, som styrelsen äger bestämma. Ordinarie sammanträde hålles dessutom en gång under tiden mars—april. Kallelse härtill utfärdas af sekreteraren minst tre dagar före hvarje sammanträde.

Mom. 2. Styrelsen sammanträder så ofta skötandet af föreningens angelägenheter det kräfver.

Mom. 3. Medlem, som häftar i skuld till föreningen för årsatgift, äger ej rätt att deltaga i föreningsbeslut.

Mom. 4. Vid årssammanträdet i november förekomma följande ärenden:

- 1) Uppläsning af årsberättelsen.
- 2) Uppläsning af revisionsberättelsen.
- 3) Fråga om ansvarsfrihet för styrelsen.
- 4) Val af ny styrelse.
- 5) Val af de i § 4 mom. 2 omnämnda personerna.
- 6) Val af 2 revisorer och 2 suppleanter.
- 7) Val af ombud och suppleanter till de förbund, hvar till föreningen hör.
- 8) Förslag till täflingar för året.
- 9) Utseende af föreningens officiella organ.
- 10) Behandling af öfriga inkomna förslag, såvidt icke förslaget art eller vikt fordrar, att det behandlas tidigare på sammanträdet.

§ 7.

Föreningsmedlems åliggande.

Mom. 1. Föreningsmedlem åligger, förutom fullgörandet af hvad dessa stadgar föreskrifva, att arbeta på anskaffandet af nya medlemmar, såväl aktiva som passiva, samt att söka främja allt, som kan lända till föreningens sanna bästa. Särskildt uppmanas de aktiva medlemmarna till att på allt sätt söka hjälpa styrelsen i deras arbete, hvilket kan ske, icke blott genom ett framgångsrikt och korrekt uppträdande på täflingsbanan, utan äfven genom att utom densamma i sitt personliga lif vara öfriga föreningskamrater till ett godt föredöme.

Mom 2. Aktiv medlem är skyldig att uteslutande representera Flottans Idrottsförening inom idrottsgrenar, som utöfvas af sagda förening. På särskild gjord anhållan hos styrelsen kunna dock afvikelser härifrån undantagsvis få göras.

§ 8.

Utträde ur föreningen.

Mom. 1. Önskar medlem utgå ur föreningen, gör han därom skriftligen anmälan hos styrelsen.

Mom. 2. Medlem, som brister i fullgörandet af hvad honom enligt föreningens stadgar eller ordningsregler bjuder eller gör sig skyldig till sådan handling, som för medlem af föreningen anses ovärdigt, skall omedelbart från föreningen skiljas.

Mom. 3. Medlem, som icke betalt sin årsavgift, eller som häftar i skuld till föreningen, kan af styrelsen ur föreningen uteslutas.

§ 9.

Valsätt.

Alla i dessa stadgar föreskrifna val ske med slutna sedlar, om så af någon medlem begäres, eljest med öppen omröstning. Vid lika röstetal skilje lotten.

§ 10.

Täflingar m. m.

Mom. 1. Anmälan om deltagande i täfling sker senast dagen före täflingen till sekreteraren, om ej styrelsen annorlunda beslutat.

Mom. 2. För täflings afhållande fordras minst tre deltagare, om ej täflingspropositionerna annorlunda bestämma.

Mom. 3. De täflande skola ovillkorligen rätta sig efter de för hvarje täfling af styrelsen uppsatta bestämmelserna.

Mom. 4. Vid täfling erlägges ingen afgift, om ej styrelsen annorlunda bestämt.

Mom. 5. Dessa bestämmelser gälla blott vid täflingar inom föreningen.

§ 11.

Publicering angående föreningens verksamhet.

Utdrag ur protokollet vid årssammanträdet samt vid föreningens täflingar skall af sekreteraren offentliggöras i minst en å platsen utkommande tidning samt i föreningens officiella organ.

§ 12.

Ändring af stadgarna.

Mom. 1. Ändring af dessa stadgar kan blott ske vid föreningens ordinarie sammanträden.

Mom. 2. Förslag till ändring af stadgarna skall minst en månad före föreningens ordinarie sammanträde skriftligen till styrelsen inlämnas.

Mom. 3. För ändrings antagande fordras två tredjedelars röstöfvervikt, utom hvad § 13 beträffar, där tre fjärdedelar af föreningens medlemmar måste godkänna förslaget.

§ 13.

Föreningens upplösning.

Föreningens upplösning kan ej ske utan att tvingande omständigheter det fordra eller då tre fjärdedelar af föreningens medlemmar därom äro ense.

Meningen med dessa stadgar är som sagdt, att de skola kunna framläggas för diskussion och som en stomme att gå efter vid ett eventuellt blifvande konstituerande möte.

På samma gång bör då bestämmelser fattas angående täflingsdräktens utseende, för att denna med det snaraste måtte kunna inregistreras såsom uteslutande vår förenings.

Ehuru Flottans Idrottsförening alltid måste bildas på minst två håll (event. äfven i Marstrand) bör dock samma dräkt användas öfverallt för att erhålla möjligheten att på täflingsbanan kunna på ett mera märkbart sätt framhålla idrottens ståndpunkt inom vårt vapen samt för att göra vår förening känd på flera håll. Såsom täflingsdräkt vill jag då föreslå: hvita byxor med en 3 à 4 cm. bred blå klädeskant kring nedersta delen af byxbenet; en hvit stickad tröja med halflånga ärmor samt med en liknande blå klädesfåll kring dessas kanter; på bröstet af tröjan ett ankare i blått af samma modell som yrkesbeteckningen för våra underofficerskorpraler vid skepparestaten. Ett blått skärp kring lifvet skulle säkerligen högst betydligt förhöja verkan af hela dräkten, men bör i så fall detta anläggas frivilligt, då det ju kommer att i någon mån föröka kostnaden för dräkten. Den af flottans idrottsförening i Stockholm nu använda förenings-tecknet af en tretungad svensk flagg på bröstet anser jag mer än vågadt, då det på något afstånd är omöjligt att skilja från det tecken, under hvilket våra idrottsmän samfällt uppträda på utländsk botten, en vanlig svensk otungad flagg.

Som penningpris ej utdelas, måste vi lyckligtvis ingå

för utdelande af medaljer eller värdeföremål vid våra täflingar. Den medalj, som nu användes af flottans idrottsförening i Stockholm, anser jag vara synnerligen lyckad och genom att prägla en stans med inskrift »Flottans Idrottsförening i .....» kan ju densamma användas af alla föreningarna genom ingravering af orden »Stockholm», »Carlskrona» etc.

I under § 6 mom. 4 punkt 8 omnämnda »förslag till täflingar för året» vill jag särskildt fästa vederbörandes tanke på täflingar mellan våra båda stationer Stockholm och Carlskrona.

Ett godt steg i den riktningen togs i vintras, då en gymnastiktrupp från Carlskrona gästade Stockholm och i flottans exercishus gaf en synnerligen lyckad uppvisning. Denna tanke har bland de yngre dryftats i ett par år, fastän den ej förr än nu genom en synnerligen beaktansvärd energi bringades till verkställighet. Svårigheten har nog varit att med godt mod kunna möta den pekuniära risken, men tror jag ej, att denna bör ingifva allt för stor oro. Dessa täflingar borde då hållas hvarje år, omväxlande i Stockholm och Carlskrona. Den resande föreningen skulle hafva garanteradt halfva resekostnaderna för truppen (t. ex. högst 25 man) mot villkor, att den arrangerande föreningen fick hela inkomsten af inträdesavgifter m. m. Öfverstego dessa dock halfva resekostnaderna, skulle öfverskottet delas lika tills hela resan var betald. Vid dessa täflingar mellan de båda stationerna borde utom allmän idrott äfven ingå gymnastik. Jag tror, att härigenom skulle mycket godt kunna vinnas ifråga om att erhålla ett bättre förstående och samarbete liksom ock ett bättre kamratskap mellan personalen vid våra stationer, på samma gång som det borde vara en synnerligen kraftig sporre till en samvetsgrann och energisk träning.

För att ytterligare drifva upp träningen och därmed äfven resultaten borde en s. k. rekordlista för flottan upprättas, upptagande de bästa resultat, som uppnåtts af föreningen tillhörande medlemmar å täflingar, som äro anordnade uteslutande för egna medlemmar. En särskild rekordmedalj

borde därför få utdelas som belöning härför och kunde ju lämpligen skiljas från den vanliga genom t. ex. något väl synligt märke i medaljens band.

Om man studerar prislistorna från de senare årens täflingar inom flottan, skall man finna, att det är några få, som äro med öfver allt och lägga beslag på de flesta och bästa prisen. Inga möjligheter att erhålla något pris hafva funnits för de yngre och nyare elementen, hvilkas förmåga ännu ej har utvecklats så långt, att den kan tåla en jämförelse med sina äldres och mera täflingsvana kamraters, men hvilkas arbete och energi kanske äro lika stora, om ej större. Erhålla då dessa nybörjare ingen möjlighet att på något synbart sätt få någon belöning för sitt arbete, är stor fara å färde, att dessa våra yngre krafter skola förtröttnas och förslappas i sitt arbete. En ändring måste således göras i detta hänseende och borde då våra idrottsmän få täfla *inom föreningen* i tvänne klasser, seniorer och juniorer. Till den senare klassen skulle då räknas sådana, som uti *den ifrågavarande* idrottsgrenen ej tagit något pris, hvarken på allmänna eller egen förenings täflingar; till den förra alla öfriga. Häraf följer, att man kan vara senior i en idrottsgren, fastän man får täfla som junior i en annan, en stor fördel då därigenom individen ifråga genom möjligheten att erhålla pris lockas till att försöka sina utsikter på mera än en idrottsgren, hvarigenom en stor fara för ensidighet är undanvärjd. Sådana juniortäflingar, öppna för alla till distriktsförbundet hörande föreningars medlemmar, som ej tagit pris på *allmänna* täflingar, afhållas också vanligen minst en gång om året i de olika idrottsgrenarna, hvarigenom våra yngre medlemmar efter föreningens ingång i Riksförbundet kunna erhålla en mycket viktig möjlighet till att i täflan med okända, kanske icke öfverlägsna motståndare få pröfva sina krafter.

Beträffande idrottens utöfning bland besättningarna å våra fartyg under den tid dessa äro ute på expedition, har redan Kungl. Marinförvaltningen tagit ett synnerligen viktigt steg för idrottens framåtförande genom att bestämma, att en

del idrottsmateriel skall utlämnas till fartyg, utgående på expedition. Beträffande dessa bestämmelser skulle jag dock vilja föreslå ett par ändringar. Såsom det i år har varit fallet, hafva varfscheferna fått sig tillsändt denna materiel, för att fördela densamma på de fartyg, som skola rustas på vederbörande stationer. Denna fördelning på fartyg, förutom de misstag, som kanske begåtts däri, att något eller några fartyg blifvit utan idrottsmateriel, anser jag opraktisk och dyrbar. Då idrott egentligen förekommer under den tid, då fartygen äro sammandragna till skolor o. d., bör fördelningen af materiel göras till dessa och ej till fartygen. För denna materiel, som sålunda tillfölle en skola, borde utses en speciell uppbördsman, som utöfvade närmaste tillsynen öfver densamma. Som det nu är stäldt, att uppbördsskepparen å fartygen utöfvar tillsynen öfver materielen, skötes nog ej densamma på ett så bra sätt, som om alltsammans funnes på uppbörd på ett ställe och där vederbörande idrottsledare kunde kontrollera materielens skötsel och tillstånd. Likaledes skulle helt säkert en stor besparing göras därigenom, att en mindre kvantitet af hvardera slaget behöfde tagas i anspråk samtidigt. Som det nu är, börjar kanske 1 fotboll å hvarje fartyg att användas samtidigt, då kanske hälften af sammanlagda antalet använda bollar borde kunna räcka, om de lämnades ut en efter en i mån af behof, samt om materielen verkligen lagades och öfversåges ordentligt. Vid skolans upplösning kunde sedan den resterande materielen fördelas på de i denna ingående fartygen i proportion efter besättningsstyrkans storlek samt det större eller mindre intresse, som visats af besättningarna å ifrågavarande fartyg.

Beträffande tiden för idrottens utöfning under sommar-månaderna bland våra besättningar har denna infallit både under ordinarie öfningstid och under fritid.

Om denna senare är ju intet annat att säga, än att den är synnerligen lofvärd och bör uppmuntras på alla sätt, med afseende på tillgång till materiel, kommunikationer med land o. s. v., så långt det kan vara förenligt med tjänstens gilla

skötande, men så mycket flera spörsmål kan då den förra gifva upphof till, och är säkerligen det rätta ordnande af den samma den för närvarande viktigaste frågan.

Hufvudafsikten med dessa idrottsöfningar under ordinarie exercistid var nog att söka skaffa folket någon motion och en liten omväxling i de enahanda instruktionerna. I regel hafva också därför tre timmar i veckan per instruktionsafdelning anslagits under den tid fartygen på vårsidan varit sammandragna till skolor och afdelningar.

En fråga, som då oemotståndligt trängde sig på oss är, om dessa öfningstider verkligen hafva gjort något godt och varit till någon fördel. För att rätt kunna besvara denna, är det då kanske icke ur vägen att draga oss till minnes, huru en sådan idrottsöfning i allmänhet har förflutit. På hvarje fartyg uttages eller beordras en officer till ledare af dessa folkets träningar. I regel tages till denna post en af de yngre och har nog ofta denne kanske själf varit eller är gammal aktiv idrottsman, då man ju i detta fall ej kan säga något annat än, att denna uttagning har alla skäl för sig att utfalla väl. Men lika ofta finnes ej någon sådan officer att tillgå, utan tages då egentligen hvem som helst, och många komma därför att uttagas, som sakna all kunskap om samt intresse för idrotten, och som tycka, att det hela blott och bart är dem till en plåga. Att då dessa, själfva ointresserade, understödda af på detta område ofta okunnigt och ointresserad underbefäl, ej skola kunna uträtta mycket, är själfklart, och blifva naturligtvis resultaten dåliga såväl med afseende på de idrottsliga prestationerna som tyvärr äfven med afseende på folkets militära hållning under och uppfattning om dessa öfningstimmar. Det har därför också blifvit en inrotad uppfattning hos en stor del af vårt folk, att dessa öfningar äro till, för att de skola få tillfälle att »göra ingenting», eller med andra ord, att de under dessa öfningstimmar skola få vara helt och hållet öfverlämnade åt sig själfva. Ytterst ofta har man därför sett, att kanske hälften af den styrka, idrottsofficeren haft med sig, helt enkelt aflägsnar sig från

idrottsbanan så fort den kommit i land, för att ej återvända förr än strax innan det är tid att gå ombord igen. Om de sedan blifva tillrättavisade härför, anse de sig på något egenomligt sätt förolämpade, ingen appell eller lystring får man på dem, med ett ord: den militära diciplinen är hos en del totalt bortblåst så fort de satt sin fot i land till dessa öfningstimmar. Att dessa missförhållanden till en stor del är den ledande officerens fel är gifvet, då han ju, om intet annat hjälper, kan hafva den del af truppen, han finner nödigt, samlad och uppställd. Vi hafva lyckligtvis nu kommit så långt, att vi fått en stor del af vår sjömanskår så intresserad för idrotten, att denna del så att säga sköter sig själf, och sköter sig utmärkt i detta fall. Men saken är nu, hvad man skall taga sig till med den andra delen, som ej är intresserad för dessa öfningar, kanske ofta på grund af absolut frånvaro af alla anlag härför, och som en officer ej kan och ej enligt min redan nämnda åsikt *har moralisk rätt att tvinga till deltagande häri*. Att det ej kan få fortgå på samma sätt som förut, därom äro *alla* idrottsofficerare ense, och äfven alla andra, som varit i tillfälle att närmare studera förloppet af dessa idrottsöfningar. Att de fört mycket godt med sig är obestriddigt, och verkligen roligt har det varit att se med hvilket intresse och ungdomlig friskhet en stor del omfattat dessa öfningar. Men att dessa timmar af en del rätt användas, anser jag på intet sätt kan uppväga den oerhörda skada, som de åstadkomma med afseende på den andra delen. Det räcker ej med att denna del hålles blott samlad eller uppställd, då ju därmed på intet vis hufvudafsikten med dessa öfningstimmars införande blifver genomförd, utan här måste tilltagas andra sätt och medel och grunda dessa timmars användande på en helt annan utgångspunkt. Som sådana vill jag då framställa: *frivilliga idrottsöfningar under ordinarie öfningstid*.

Jag tror, att om man gick in på denna åsikt, skulle dessa timmar och äfven idrotten därmed vinna oerhördt i popularitet såväl bland folket som äfven bland officerare och underofficerare.

Frivilliga idrottsöfningar, d. v. s. deltagandet i dessa skulle *ej* vara någon nödtvungen sak, utan skulle få ske efter håg och fallenhet, och sålunda de, som så önska genom anmälning till sin instruktionsofficer få blifva befriade från deltagande häri. Men dessa timmar skulle infalla *under ordinarie öfningstid*, och drar man ut slutsatserna häraf och finner hvilka medel man då får till sitt förfogande, så tror jag *ej*, att man behöfver efter någon kortare tid riskera något felaktigt användande af dessa bland dem, som *frivilligt* anmält sig till deltagande. Om det t. ex. skulle förmärkas, att någon utan permission aflägsnade sig från idrottsbanan, så borde och *måste* han rapporteras härför till vederbörande myndighet. Efter en eller ett par bestraffningar för dylik *oloflig undanhållning*, tror jag man kunde vara ganska säker på, att förseelsen *ej* så snart skulle upprepas. Idrottsofficerens uppgift blefve därigenom betydligt tydligare markerad och hans ställning mycket angenämare. Han skulle således vara dem till hjälp med sina råd och erfarenheter, grundade hälst från den tid, han själf var aktiv idrottsman. Han skulle visa och lära dem, huru de olika idrottsgrenarna rätt och bäst kunna utöfvas för ernående af goda resultat, samt tillse, att inga olyckor kunde inträffa genom ovarsamt handterande af idrottsmaterielen. Han skulle således vara alldeles befriad från det ansvaret att tillse, att de, som anmält sig till deltagande i dessa öfningar, verkligen äro närvarande och göra någonting, utan bör detta i stället uppdragas åt vederbörande instruktionsofficerare och underbefäl, som ju dessutom äro bättre lämpade härför, genom sin grundligare kännedom om sitt folk. En eller möjligen två officerare, med biträde af erforderligt antal underbefäl och instruktörer, borde dock disponeras för dem, som *ej* önska deltaga i dessa idrottsöfningar. Längre eller kortare marscher under vederbörligt befäl i förning med öfningar i terrängen, äro helt säkert synnerligen lämpliga att taga till för dessa, och skulle säkerligen mycket fylla fordringarna på ett fullgodt användande af dessa öfningstider.

Beträffande eventuella täflingars anordnande under dessa skolor och afdelningar, borde min förut omnämnda indelning i tvenne klasser, juniorer och seniorer, tillämpas, för att lättare kunna få fram ett större antal idrottsmän till deltagande i dessa täflingar. Som det nu är afskräckas nog många för att deltaga, då de kanske redan förut veta med sig, att de äro underlägsna en eller flera andra. Vederbörande sekreterare i våra eventuella föreningar i Stockholm och Carlskrona kunde ju lätt lämna en uppgift på sina medlemmars fördelning till dessa två klasser, och tror jag, att hvad beväringsmännen beträffa, ingen orätt göres, om dessa inrangerades som juniorer allesamman, då de ju i de flesta fall *ej* hafva på långt när fått så god gymnastisk uppfostran som våra stamanställda och oftast förut *ej* ens sett idrott i verklig mening utöfvas.

Som pris vid dessa idrottstäflingar vill jag på det allra kraftigaste tillstyrka medaljers och eventuellt pokalers utdelande i alla grenar, således *ej* värdeföremål. Penningpris kunna, som känt är med 1910 års ingång *ej* vidare förekomma enligt Riksförbundets bestämmelser, då våra idrottsmän genom sådanas mottagande genast skulle gå förlustiga sitt amatörskap. En stans för prägling af medaljer borde därför tillverkas, så att denna kunde användas vid alla tillfällen, och kunde då lämpligen som signatur användas »Flottans Idrottstäflingar».

Till sist vill jag något vidröra den ställning, som flottan intager till den nya sammanslutning, som kallas »Sveriges Militära Idrottsförbund», och som blott och bart är en utvidgning af den gamla, »Militär Idrott». Efter allt att döma kommer flottan inom detta nya förbund att intaga en lika undanpetad ställning, som den alltid haft inom »Militär Idrott». Skälet därtill ligger nog också i att vi hafva haft svårt att om somrarna sända några idrottsmän till dessa täflingar, hvarför naturligtvis också de styrande inom sagda förbund så småningom fått en undermålig uppfattning om idrottens ställning inom vårt vapen. Detta har alltid varit ytterst försmäd-

ligt att märka, då flottans representanter, de få gånger de verkligen haft tillfälle att deltaga, verkligen visat sig stå betydligt högre än sina konkurrenter. Det finnes en bestämmelse, som säger, att man måste deltaga i vederbörande försökstävlingar, för att möjligen kunna kvalificera sig till sluttäflingen. Som dessa båda slagen alltid afhållits med en veckas mellanrum, har ofta ingen möjlighet förefunnits att kunna skicka några representanter dit, då dessa tävlingar i allmän idrott försiggått under den tid, fartygen varit ute på expedition och således våra flesta och oftast bästa idrottsmän varit borta från stationen. Då nog kanske möjlighet i bland kan förefinnas, att några från oss kunna komma ifrån tjänsten öfver en lördag och söndag, vill jag därför påpeka nödtvånget af att tillstånd erhålles för t. ex. blott 10 idrottsmän från kusteskadern att *utan deltagande i försökstävlingarna få vara med i sluttävlingen*. De förra äro ju till, för att till den senare utplocka de bästa förmågorna, och kan ju då ingenting gärna invändas mot denna anhållan, då vi genom att endast få sända detta lilla antal ändå måste göra en stor gallring bland våra idrottsmän. Liknande tillstånd har gifvits en gång förut, men sedermera nekats. Kan sådant nu ej erhållas, anser jag, att vi böra draga oss ifrån nämnda förbund, då vi alltid få lika stora skyldigheter som andra regementen eller truppslag, men ej på långt när kunna draga samma nytta af dess fördelar. Meningen är att sagda förbund årligen skall komma att anordna ett slags mästerskapstävlingar för militärer vid armén och flottan, och vore det ju roligt, om vi vid dessa kunde komma i tillfälle att någon gång eventuellt få visa en öfverlägsenhet. Kunna vi dock ej få tillfälle att på något effektivt sätt låta representera oss vid dessa tävlingar, anser jag, som sagdt, att intet skäl talar för att vi skola stå kvar i sagda förbund, för att blott utan ersättning betala dryga afgifter och dessutom löpa risken, att af icke vapenkamrater få höra mindre smickrande omdömen om den nivå, idrotten intager bland vår personal.

Ett nytt sätt att, på grund af ljudets hastighet under vattnet, uppmäta bottendjupet.

(Ur Mitteilungen aus dem Gebiete des Seewesens, 1908.)

De nuvarande metoderna för utförande af lodningar, hvilka spela en så utomordentligt stor roll för navigeringen, lida alla, som bekant, af den olägenheten, att en noggrann lodning ofta hindras af vattenströmmarne, äfven om lodlinorna äro tungt belastade. Efter ett af *Albert F. Eells* i Boston angifvet nytt förfaringssätt, kan en befälhafvare när som helst under resan på så sätt utröna det hafsdjup, öfver hvilket fartyget just då befinner sig, att det tidsmoment, som åtgår, för att ett ljud, som frambringas strax under vattenytan, skall återstudsa från hafsbotten, uppmättes.

Den för utförande af detta förfaringssätt tjänande anordningen angifves närmare å bifogade skisser; *a* är fartygets bog och *a'* styrhytten. Anordningen består hufvudsakligen af ett rör, *b*, hvilket går lodrätt ned från fartygets däck genom fartyget ned till dess botten, där det utvidgar sig trattformigt. I denna trattformiga öppning befinner sig en klocka, *c*, hvilken kan ljuda fritt åt alla håll, och som är fästad eller upphängd vid en metallstång. I sin öfre ända är denna stång försedd med en fri knapp, medelst hvilken, antingen genom ett kraftigt slag med handen eller någon mekanisk anordning, klockan nere vid fartygsbotten bringas att ljuda. Denna

Fig. 1.

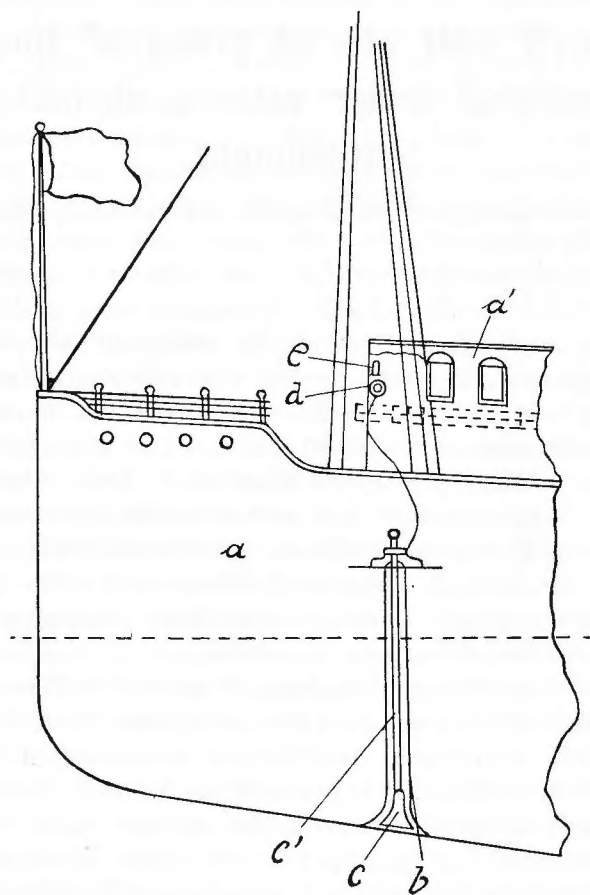
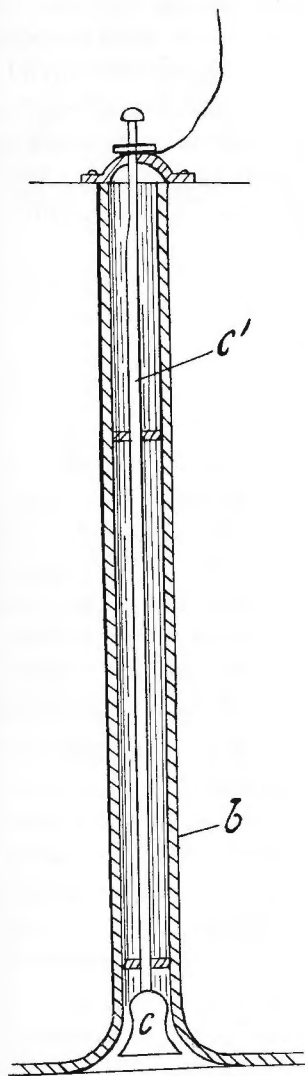

Fig. 2.

ton fortplantar sig genom vattnet ända ned till hafsbotten, hvarifrån den ögonblickligen återstudsar mot fartyget, där den genom någon apparat, exempelvis en mottagnings-telefon, uppfattas. Hafsdjupet kan nu af tiden, som åtgår från slaget på klockan tills att återskallet hördes, bestämmas.

De omständigheter, hvarpå ljudets öfverförande i vatten bero, skilja sig väsentligt från dem, som reglera lagarna för ljudets fortplantning uti den fria luften. Under det att man i luften med obehägnadt öra kan förnimma ett eko redan på 30 meters afstånd, blir samma eko i vattnet först hörbart på minst 120 meters afstånd, emedan ljudets fortplantningshastighet i vattnet är betydligt större än i luften.

På grund häraf kan man ej lita på ett eko vid mätning af ett djup, som är mindre än 120 meter, om ej någon särskild anordning vidtogs. En sådan är af uppfinnaren vidtagen i form af en motståndsrulle, *d*, (fig. 1) hvilken består af en tråd, hvars påvindningar ej beröra hvarandra (»öppen vindning»), så att dessa trådens vindningar ligga fritt och ej hindra klockans svängningar, hvilka på ena eller andra sättet framkallas. Den särskilda apparat, hvilken angifver tonens återkomst, kan vara en indikator, *c*, hvilken är uppställd inom synhåll för rorsmannen eller kan den bestå af en känslig telefonmottagare.

Med hjälp af ofvan beskrifna anordning kan för den vakthafvande, om klockan bringas att ljuda med lämpliga mellanrum, ständigt angifvas det exakta djupet, öfver hvilket fartyget befinner sig samt närheten af grund, bankar m. m.

I stället för att inbygga röret *b* i själfva fartygsskrovet, kan detsamma äfven löst fastsättas intill fartygssidan, hvarigenom äfven möjligheten att oftare rengöra klockan vinnes.

Meddelanden från främmande mariner.

(Afslutade ¹⁰/₁₂ 09.)

Ryssland.

Budget. Budgetförslaget för år 1910 uppgår till 97,465,000 rubel eller 7,283,280 mer än 1909 års budget. Däraf utgår till nybyggnad af fartyg 14,674,000 eller 3,442,000 mer än föregående år, till reparationer och ombestyckning cirka 15 mill. rubel, till nödvändiga behof för Baltiska flottan 3 mill. rubel samt till fartygsexpeditioner 17¹/₂ mill. rubel. Personalstyrkan föreslås till 41,800 man. Något fartygsbyggnadsprogram omnämnes ej i budgetförslaget.

Personal. Till viceamiraler hafva befodrads sjöministern, konteramiral Vojevodskij och befälhafvaren för sjöstridskrafterna i Svarta hafvet konteramiral Boström. Afsked har meddelats medlemmarne af amiralitetsrådet amiralerna de Livron, Hildebrandt och Skrydloff. Till medlemmar af amiralitetsrådet hafva utnämnts konteramiralerna Reitzenstein och Schensnovitsch.

Organisation. Undervattensbåtsväsendet och gnisttelegrafväsendet hafva underställts inspektören för torpedväsendet.

— För utbildning i minsvepning och för att färdigställa materiel för sådan till krigstillfälle skola minsvepningsafdelningar bildas. Dessa bestå af 7 à 9 fartyg. Äfven mindre s. k. halfafdelningar af 5 fartyg äro afsedda att uppsättas. Minsvepningsafdelningarne underställas stationsbefälhafvarna.

* — Undervattensbåtarna skola indelas i taktiska förband enligt följande: två undervattensbåtar af 300 tons eller större displacement eller tre båtar af mindre displacement bilda en grupp; två till fyra grupper bilda en division; om två divisioner förefinnas i samma haf bilda de en brigad; om tre eller flera divisioner äro förefintliga formeras de till en flottflj; aktiva flottans och reservflottans undervattensbåtar formeras i divisioner oberoende af hvarandra och mindre undervattensbåtar (< 300 tons) i grupper och divisioner oberoende af undervattensbåtar af större tontal. Till hvarje division och större förband delas hjälpfartyg.

— En särskild minläggningsafdelning bestående af minläggningsfartygen Volga, Amur, Jenisej och Ladoga (f. d. Minin) har bildats med en kapitan af 1:a rangen som chef.

Fartygsmateriel. Pansarkryssaren Rjurik har efter avslutade försök tilldelats aktiva flottan.

— Pansarkryssaren Rossia och kanonbåten Chrabrij skola tillhöra 1:a reserven. Kryssaren Pallada och undervattensbåten Ahula hafva levererats till marinen.

— Skolfartyget Gerzog Edinburgskij och Generalamiral hafva erhållit benämningarna Onega och Narova och skola liksom transportfartyget Ladoga användas såsom minläggningsfartyg.

— Skolfartyget Krejser skall benämnas Volschoff och skall liksom skolfartyget Jevropa användas såsom transportfartyg.

— Torpedbåtarna 103 och 104 hafva öfverflyttats till avisofartyg.

— Följande fartyg skola strykas som krigsmateriel och öfverföras till hamnarna:

Skolfartyget Knjas Poscharskij, de gamla kustförsvarsfartygen Smertj och Tyfon (dessa tre skola användas såsom logementsfartyg med nummer 1, 2 och 3) samt följande torpedbåtar: 102, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 131, 132.

— För de under kriget insamlade medlen afser man ytterligare att bygga en undervattensbåt om 500 tons med 16,5—9,5 knops fart i resp. öfver- och undervattensläge samt en oceanjagare med cirka 35 knops fart.

Olyckshändelser. Den 14 augusti ägde ombord på den ännu ej levererade undervattensbåten Drakon i Petersburg vid profgång med en motor en benzinexplosion rum, vid hvilken 17 personer svårt sårades och båten råkade i brand. Väsentliga skador å motorer och skrof förorsakades dock ej.

Ungefär vid samma tid ägde en explosion rum å undervattensbåten Kassatka i Vladivostok, hvarvid däckets uppreff, men ingen människa skadades.

Tyskland.

Personal. Amiralen Prins Heinrich af Preussen lämnade den 1 oktober sitt befäl såsom högste befälhafvare öfver »Hochseeflotte» och utnämndes samtidigt till storamiral och generalinspektör för marinen.

Samtidigt skedde följande förändringar inom de högre befälsposterna: eskaderchefen för 1:a eskadern viceamiral von Holtzendorff utnämndes till högste befälhafvare för »Hochseeflotte», befälet öfver 1:a eskadern öfvertogs af viceamiral Pohl, till chef för amiralstaben nämndes amiral van Fischel och till chef för Nordsjöstationen amiralen greve von Baudissin, viceamiral Cörper blef inspektör för utbildningsväsendet och konteramiral Jacobsen inspektör för fartygsartilleriet.

Öfningar. Sedan »Hochsee-flotte» i början af augusti återvändt från sin resa till en del spanska hamnar förenades med densamma reservflottan bestående af slagskeppet Kurfürst Friedrich Wilhelm, de åtta kustförsvarspansarfartygen samt de såsom skolfartyg använda Schwaben, Württemberg, Prins Adalbert,

Friedrich Carl, München, Stuttgart m. fl. mindre fartyg samt minfartyget Pelikan och Albatross. I midten af augusti tillkommo af torpedbåtarna manöverflottiljen samt 1:a och 2:a reservflottiljerna. Manövrar af de mest olika slag fortgingo under nära en månads tid med hela denna till öfver 100 fartyg uppgående flotta. Undervattensbåtar deltog därvid för första gången i de tyska krigsöfningarne och enligt förljudande med godt resultat. Manövrarne leddes af dåvarande högste befälhafvaren för »Hochseeflotte» Prins Heinrich af Preussen. Äfven kejsaren var närvarande under en del af dessa manövrar.

Fartygsmateriel. Slagskeppet Ersatz Siegfried sjösattes den 25 september å Howaldtswerke i Kiel och Ersatz Oldenburg den 30 september i Wilhelmshaven. De erhöillo därvid namnen Helgoland och Ostfriesland.

— Bygget af slagskeppet Ersatz Heimdall har anförtrots Vulcan i Stettin och slagskeppet Ersatz Hildebrands byggande har uppdragits åt kejsarliga varfvet i Kiel.

— Slagskeppet Westfalen har vid sin profitur kommit upp till öfver 20 knops fart (kontrakterad fart 19 knop).

— Den lilla kryssaren Mainz uppnådde vid sin profitur 27½ knop eller 2½ knop mer än enligt kontrakt. Mainz är försedd med turbiner af A. E. G:s system.

— Pansarkanonbåtarna Salamander, Camäleon, Viper och Wespe hafva strukits från fartygslistan.

— Jagaren V. 180 sjösattes den 15 oktober å Vulcanvarfvet.

— En flytande docka afsedd för det kejsarliga varfvet i Kiel skall byggas å Howaldtswerke.

Hamnbyggnader. Arbetena å utvidgningen af Wilhelmshavens krigshamn, hvilka började år 1900 och som kräft 60 millioner mark, äro nu i det närmaste afslutade. Öppnandet af den nya hamnen skedde den 1 oktober. Tre stora torrdockor om 190 meters längd och 30 meters bredd hafva byggts jämte tre större hamnbassiner, en utrustningsbassin

och en ny stor, dubbel sluss. Ems-Jadekanalen har utvidgats och fördjupats för att lämna plats för en slagskepps eskader samt för kryssare och torpedbåtar. Vid denna kanals mynning har uppförts en 800 meter lång tilläggningsbrygga för torpedbåtar.

— Bygget af en hamn för små kryssare och torpedfartyg vid Helgoland går hastigt framåt. Totalkostnaderna lära uppgå till 30,000,000 mark.

Danmark.

Flottplan. Enligt det af riksdagen antagna försvarsprogrammet skall flottan bestå af:

1) en aktiv eskader (farvandseskader), bestående af:

4 kustförsvarsfartyg (3500—4000 tons) af Olfert Fischers

typ;

24 torpedbåtar och undervattensbåtar (omkring 200 tons);

2 minfartyg (800 tons) jämte materiel för minspärrning;

2) en reserveskadern (defensionseskader) för Köpenhamns

försvar, bestående af:

2 kustförsvarsfartyg jämte en del äldre fartyg.

— För de närmaste 5 åren skola för förverkligande af flottplanen utgå 6,300,000 kronor. Af detta belopp kan 2 mill. användas under året 1909—10 och en tredjedel af resten under hvar och ett de följande tre åren.

Under de första två åren skola sex torpedbåtar och ett minfartyg färdigbyggas, två större undervattensbåtar skola påbörjas, slagskeppet Peder Skram och undervattensbåten Dykkeren skola afslutas, hvarjämte de för reserveskadern afsedda kryssarna Gejser och Hekla skola moderniseras. Under de senare tre åren skall kölen sträckas till ett kustförsvarsfartyg, ytterligare fyra torpedbåtar byggas, de två ofvannämnda undervattensbåtarna fullbordas och ytterligare en dylik påbörjas.

Af de första sex torpedbåtarna, hvilka snarast komma att stapelsättas, skola två byggas å utländska varf och fyra å kronans varf i Köpenhamn.

— Budgetförslaget för 1910-11 upptager i ordinarie utgifter 7,488 mill. kronor; i extraordinarie utgifter 1,472 mill. kronor. Bland de ordinarie utgifterna märkas 193,500 kronor för fortsatt byggande af sex torpedbåtar och för afslutande af ett minfartyg; bland de extra ordinarie ingår slutbetalning för de sex ofvannämnda torpedbåtarna, första betalning för påbörjande af två undervattensbåtar och för anskaffning af minor samt sista utbetalning å Dykkeren.

Sjöbefästningar. I försvarsprogrammet ingår en post på 16,2 millioner afsedd att utgå under en period af 8 år. Af dessa medel skola 11,200,000 användas å Köpenhamns sjöbefästning, 2,500,000 kronor å de framskjutna forten vid Taarbek och Avedöre och återstoden 2,500,000 vid Smaalandshavets och Isefjordens befästningar.

Vintereskader. Danmarks i år rustade första vintereskader består af pansarfartyget Olfert Fischer samt torpedbåtarna Ormen, Narhvalen och Makrelen.

Dykkeren. Följande data angifves å den danska undervattensbåten: längd 35 meter, bredd 3,5 meter. Displacement $\frac{103}{130}$ tons. Proffart $\frac{12}{7,5}$ knop. Aktionsradie $\frac{24}{100}$.

Norge.

Fartygsbyggnad. Stortinget har beviljat 200,000 kronor för påbörjandet af en 2:a klass torpedbåt. Två förslag föreligga:

a) en båt å 60 tons med 28 knops fart och Dieselmotorer till en kostnad af 350,000 kronor;

b) en 90 tons båt af förut befintlig typ.

Kobben. Om undervattensbåten Kobben hafva följande uppgifter varit synliga:

Tonstalet är $\frac{205}{255}$ tons och proffarten $\frac{11,7}{9}$ knop. Aktionsradien öfver vattnet 1450. De båda petroleummotorerna utveckla 220 hästkrafter vardera och de båda elektromotorerna för undervattensgång gifva vardera 125 hästkrafter. Besättningen utgöres af 2 officerare, 2 däck- och 2 maskinunderofficerare, 4 eldare och 2 matroser, eller i allt 12 man.

England.

Riksförsvaret. På den s. k. kolonialkonferensen i London sommaren 1909 fastslogs bland annat, hvad sjöförsvaret beträffar, koloniernas deltagande i rikets försvar. Nya Seeland betalar, såsom förut, till moderlandet en viss penningsumma till det gemensamma sjöförsvaret. Kanada och Commonwealth däremot skola bilda egna mariner. Sydafrika har ännu ej beslutat hur det härvid skall förhålla sig. Engelska väldet kommer numera att hålla en Stillahafsflotta på tre divisioner: en ostindisk, en kinesisk och en australisk, hvardera bestående af 1 pansarkryssare af Indomitable-typ, 3 pansardäckskryssare af Bristol-typ, 6 jagare af förbättrad River-typ och 3 undervattensbåtar af C-klass.

Den australiska divisionen bygges med biträde af England i Australien och förses till en början med engelsk besättning, men skall från 1912 fullständigt öfvertagas af Commonwealth. Nya Seeland nedlägger sitt bidrag i den kinesiska divisionen, hvilken delvis kommer att stationeras i Nya Seelands hamnar.

Kanada afser närmast att bygga 12 fartyg af Bristol- och förbättrad River-typ, af hvilka 9 afses att placeras å Atlantiska och 3 å Stilla hafs-kusten. Af dessa skola 3 kryss-

sare och 4 jagare omedelbart begäras. Utbildning af personal sker med moderlandets biträde.

Alla fartyg tillhörande kolonialmarinen skola beträffande byggnadssätt, bestyckning och fart motsvara de engelska fordringarna; utbildning och disciplin skola ansluta sig till engelska förebilder, så att när som helst utbyte af fartyg och personal kan äga rum.

Öfverstyrelse. Amiralitetet har den 11 oktober detta år utgifvet ett memorandum, enligt hvilket ett mobiliseringsdepartement för marinen upprättats. Detta »Naval Mobilisation-Departement» skall öfvertaga en del arbeten, som hittills utförts af »the Naval Intelligence department» och »the Naval War College» och handhafva utarbetande af mobiliserings- och krigsplaner. Det ställes under ledning af en flaggman. Ett särskildt marinkrigsråd (Navy War Council) skall därjämte bildas med »First Sealord» som ordförande och i öfrigt sammansatt af cheferna för »Naval Intelligence-Departement» och »Naval Mobilisation-Departement», »Assistant secretary of the Admiralty» (äfvén sekreterare) med chefen för »Naval War College» såsom tillfällig medlem. Efter ordförandens bedömande kunna äfvén andra högre officerare tillkallas till öfverläggningarna.

Slagskepp. Slagskeppet Neptune sjösattes den 30 september i Portsmouth. Följande hufvuddata angifves för detta fartyg: största längd 171 m., största bredd 25,9 m., displacement 20250 tons, fart 21 knop; hufvudbestyckning tio 30,5 cm:s kanoner i dubbeltorn; sekundär bestyckning 10,2 cm. kanoner. I 30,5 cm:s kanonernas placering äro följande ändringar vidtagna mot föregående slagskepp: det näst aktersta midskeppstornet är upphöjdt så att dess kanoner svängas öfver det aktersta, de båda bordvartstornen stå diagonalt, babords förligare, styrbords akterligare, det sekundära artilleriet skall uppställas i tre mindre midskepps placerade med bryggor förenade kasematter, af hvilka den förliga och akterliga stå tätt intill det förliga och näst aktra 30,5 cm:s tornet

och det midtersta ligger midt emellan de båda 30,5 cm:s bordvartstornen.

— Slagskeppet Orion stapelsättes under december å Neptunes bädd i Portsmouth. Tonstalet i det förra angifves till 22861, farten till 21 knop, bestyckningen till tio 30,5 cm:s och sexton 10,2 cm:s kanoner. Slagskeppen Superb och Collingwood hafva vid sina profurer uppnått resp. 21,5 och 22,5 knop.

— Slagskeppen Centurion, Barfleur, Nile och Trafalgar hafva strukits såsom stridsfartyg.

— Slagskeppet Hannibal har vid en grundstötning erhållit sådana skador att dess reparation kräfver cirka fyra månader.

— Pansarkryssaren Indefatigable löpte af stapeln den 28 oktober i Devonport. Följande hufvuddata uppgifves för densamma: längd 182,9 m., bredd 24,4 m., displacement 19000 tons, fart 25 knop, bestyckning åtta 30,5 cm:s och tjugo 10,2 cm:s kanoner. Den nya stora pansarkryssaren, som skall stapelsättas å samma varf, har erhållit namnet Lion. Den lär komma att få ännu större dimensioner (26800 tons?) än Indefatigable och torde få en fart af minst 28 knop.

— Kryssarne af City-klassen, af hvilka Glasgow den 30 september blifvit sjösatt, skola erhålla ett tontal af 4800. De komma att förses med turbinmaskiner och skola göra 26 knops fart. Bestyckningen skall bestå af tio 12 cm:s eller af två 15 cm:s och tio 10 cm:s kanoner samt två torpedtuber.

De i den senaste budgeten beviljade 4 nya kryssarne af denna typ torde få ett displacement af 5000 tons.

Torpedväsen. De å årets program beviljade oceanjagarna skola enligt senaste uppgifter erhålla ett displacement af 1200 tons, farten uppgifves till 29 å 31 knop och bestyckningen till två 10,2 och fyra 7,6 cm:s kanoner samt 2 torpedtuber. Tjugo fartyg af denna cert hafva beställts hos åtta olika firmor. De skola erhålla namnen Acarn, Alarm, Brisk, Camelion, Comet, Goldfish, Fury, Hope, Larne, Lyra, Martin, Min-

strel, Nemises, Nereide, Nympe, Redpole, Rifleman, Ruby, Sheldrake och Staunch. Samtliga jagare skola förses med turbinmaskiner, hvarjämte oljeeldning uteslutande skall användas.

— Oceanjagaren Crusader har vid sin profitur gjort 35 knops fart.

— Jagaren Viking har sjösatts. Torpedbåtarna 34, 35 och 36 (coastal destroyers) hafva levererats.

— Jagaren Lee gick den 6 oktober på grund å öppen kust i Black-Sodbay. Bergningsarbetena hafva efter senaste uppgifter öfvergifvis. Oceanjagaren Saracen och torpedbåten O 74 hafva kolliderat med handelsfartyg och därvid erhållit svåra skador.

— Vid försök att forcera hamnspärrningen i Portsmouth med jagaren Ferret genomskars bomstängslet med lätthet af jagaren, som gick med 15 knops fart. Ferrets bog var förstärkt och gjord skarp. Ingen som hälst skada åstadkoms å jagaren. Ferret skall under den närmaste tiden tjänstgöra som mål vid försöksskjutning med 7,6 mm. granatkartescher.

— Pansardäckskryssaren S:t George skall ombyggas till moderfartyg för torpedbåtar.

Undervattensbåtar. Undervattensbåtarna C 19, 29, 30, 31 och 32 hafva levererats.

— Undervattensbåten D har utfördt en del tillfredsställande prof. Undervattensbåtarna af D-typ skilja sig väsentligt från de af C-typ. De hafva sin gasolinbehållare utanpå skrofvat och deras gasolinförråd är afsevärdt större än å C-båtarna. De äro försedda med tre torpedtuber, två för och en akter. Deplacementet å D lär vid undervattensläge vara 614 tons.

Minväsende. Minsvepningsförsöken med i föregående häfte nämnda fiskeångare har visat att dessa äro mycket lämpade för detta ändamål. Farten anses dock för lifen. På grund häraf skola kanonbåtarna af Hebe-klassen ombyggas till minsvepningsfartyg.

— Kryssaren Naiad skall ombyggas till minsvepningsfartyg.

Artilleriskjutningar. Följande rekordresultat från årets »gunlayers test» meddelas:

King Alfred (Kina-eskadern): med sina tvenne 23,4 cm. pjäser: 19 skott — 14 träffar på 1³/₄ min.; 15 cm. kanoner: 10,95 träff per kanon och minut; bästa pjäs: 12 skott — 11 träffar.

Frankrike.

Organisation. Den i juli månad till marinminister utnämnde viceamiral Boué de Lapeyrère har utvecklat en liflig verksamhet för organisation af franska flottan. Härvid är särskildt att märka.

1. *Generalinspektörer, Högsta marinråd.*

För att erhålla nödig samverkan inom och mellan marinens olika tjänstegrenar samt mellan dem och marinministern hafva inrättats 4 generalinspektörsbeställningar:

generalinspektör för eskadrarna,
generalinspektör för materielen,
generalinspektör för undervattensbåtsförsvaret,
generalinspektör för skolor och manskapsdepåer.

De fyra generalinspektörerna jämte chefen för marinens generalstab och de tre amiralerna i tekniska kommittén jämte de viceamiraler, som fört eskader senast två år tillbaka, bilda under marinministerns ordförandeskap ett högsta marinråd.

2. *Tekniska kommittén.*

Tekniska kommittén, hvilken förut arbetade på två afdelningar, är nu formerad på en dylik och sammansättes af 1 vice- och 2 konteramiraler, 3 regementsofficerare, 4 ingenjörer och 1 kapten som sekreterare.

3. *Fördelning af sjöstridskrafterna.*

Sjöstridskrafterna skola, med upphäfvande af föregående bestämmelser, i hufvudsak sammansättas enligt följande:

a) *Hemflottan* består af 1:a och 2:a eskadern med 6 slagskepp, 4 pansarkryssare och 10 (senare 12) jagare i hvarje. Till eskadrarne höra äfven en kryssare som repetitör och ett slagskepp och en pansarkryssare såsom reservfartyg. Dessa eskadrar kunna användas endera i Atlanten eller i Medelhafvet, beroende på omständigheterna. Alla aktiva fartyg hafva fulla besättningar, reservfartygen reducerade sådana.

1:a eskadern har sina utrustnings- och reparationshamnar i Medelhafvet, 2:a eskadern är förlagd till Brest. Pansarkryssaredivisionerna äro afsedda att tillfälligt detacheras till aflägsnare farvatten.

b) *Marockodivisionen* sammansättes af 3 mindre kryssare och ett transportfartyg.

c) *Tunisdivisionen* med ett slagskepp som flaggskepp.

d) En *Stillahafsvdivision* bestående af tre pansarkryssare.

e) *Torped- och undervattensbåtsflottiljerna.*

I skolfartygsdivisionernas sammansättning och ledning vidtagas genomgripande förändringar.

4. *Personalen.*

En sjötid af 18 månader (i vissa fall två år) har fastslagits för befordran af capitaines de vaisseau till konteramiral.

Aspirants 1:er classe skola hädanefter messa i gunrummet.

Materiel. Slagskeppet Mirabeau sjösattes den 28 oktober i Lorient. Af de på 1910 års stat beviljade 8 jagarne skola sex erhålla ett déplacement af 750 tons, göra 31 knops fart och bestyckas med två 10 cm:s och fyra 6,5 cm:s kanoner och två torpedtuber, de båda öfriga skola deplacera 450 tons, göra 28 knops fart och förses med sex 6,5 cm:s kanoner och två tuber.

— De 20 undervattensbåtarna af serien Q 70—Q 89 skola erhålla följande namn: Foucault, Euler, Franklin, Archimède, Mariotte, Watt, Cugnot, Giffard, Faraday, Volta, Newton, Montgolfier, Amiral Bourgeois, Bernouille, Joule, Coulomb, Arago, Curie, de Verrier och Charles Brun. Dessa båtar (Pluviöse-typ) hafva sex eller sju torpedtuber och skola i öfvervattensläge göra en fart af 12 à 15 knop.

— Jagarne Fanfare, Hoche, Massue Frident, Style och Fleuret hafva försetts med apparater för minutläggning. Tio minor äro afsedda att ombordtagas å hvarje jagare.

— Från fartygslistan hafva strukits torpedavisofartygen Leger, Bombe och Epervier, torpedbåtarna Capitaine Mehl, N:r 95, 145, 172, 177 och 179 samt undervattensbåten Gustave Zédé.

Artilleriskjutningar. Slagskeppet Jéna, hvilket för att användas såsom mål försetts med en del äldre tornkanoner, i hvilket placerats en del mannekiner och lefvande hundar, och som fått sina elektriska ledningar reparerade, har därefter varit föremål för en mängd skjutförsök, hvilka slutligen förorsakade att fartyget kantrade.

Försöken hafva hållits strängt hemliga. En del uppgifter angående desamma hafva dock förekommit i tryck.

Den första skjutningen utfördes af Condé och Latouche Treville med 16 och 19 cm:s projektiler, hvarvid cirka 40 skott aflossades. Härvid uppstod en eldsvåda, exploderade beredskapsammunitionen i kasematten och förstördes en del elektriska ledningar. Mannekinerna skadades delvis och en del hundar dödades.

Vid en senare skjutning med 24 och 16 cm:s kanoner åstadkoms en svår läcka i bogen så att stäfven sjönk och stannade på grund. Alla orderapparater blefvo obrukbara och kommandoplatserna isolerades fullständigt.

Vid den sist utförda skjutningeu med 30 och 24 cm:s kanoner fick Jéna en stor läcka, af hvilken förorsakades svår slagsida, hvarför skjutningen måste för några dagar afbrytas.

— Vid kryssaren Pothuaus skjutförsök mot det gamla kustförsvarfsartyget Terrible (afstånd 7800 meter) skadades detta senare så svårt att det kantrade och sjönk på 300 meters vatten.

Italien.

Materiel. Enligt flottlagen af juni detta år skola förutom 4 slagskepp och 3 kryssare äfven byggas 12 jagare, 50 torpedbåtar (120 tons) och 12 undervattensbåtar.

— Slagskeppet B skall enligt förkljudande erhålla 21000 tons displacement, 22 knops fart och bestyckas med 12 st. 30,8 cm:s kanoner. Slagskeppen C och D däremot få 23000 tons displacement och 22 knops fart och en svår bestyckning af 8 st. 34 cm:s kanoner.

— De hos Giovanni Ansaldo, Armstrong and C:o under byggnad befintliga båda jagarna skola benämnas Pontiere och Alpino.

— Slagskeppet Duilio, den lilla kryssaren Fierramosca och torpedbåtarna 34 och 58 hafva strukits från fartygslistan.

— Regeringen skall övertaga ångbåtsförbindelsen mellan fastlandet och respektive Sicilien och Sardinien. Härför äro 7 ångare (afsedda att blifva färdiga till den 10 juli 1910) under byggnad. Fyra af dessa (3350 tons, 22 knop) äro afsedda för förbindelse med Sicilien och de tre öfriga (2000 tons, 17 knop) för förbindelse med Sardinien.

Artilleriskjutningar. Årets prisskjutningar i italienska eskadern utfördes i tre olika serier.

1) *Kanonkommendörernas skjutning* med exercisammunition: afstånd 2400—4000 m., mål 7×17 m. för svårt och medelsvårt artilleri och å 1250—1600 m. afstånd med mål 3×10 m. för lätt artilleri. Målen voro förankrade. Farten för torpedfartygen var 20 knop, för de större fartygen 16 knop.

2) *Enskilda fartygens skjutning* med skarp ammunition

utfördes på 7000 m. afstånd mot bogseradt mål (torpedbåts-skrof) 7×25 m. med kalibrar till och med 12 cm.

3) *Divisionsförbandens skjutning* utfördes i kolonn och flankformering efter samma grunder som de enskilda fartygens.

Skjutresultaten voro i allmänhet goda. Att de enskilda fartygens skjutning var sämre än under föregående år torde bero därpå, att skjutningen utfördes under svårare betingelser än under 1908 och att nästan alla artilleriofficerare voro nya.

Sprängningsförsök. Vid sprängningsförsök med en torped mot det gamla slagskeppet Morosini sjönk detta nästan genast efter första skottet. Sprängningen utfördes med en vanlig torped, hvilken fästs till fartygssidan 3 meter under vattenlinjen i vinkelrätt ställning mot kölen samt med spetsen mot sidan.

En läcka af 50 kv.-meter åstadkoms. Fartyget är så svårt skadadt, att man icke anser det löna sig att taga upp detsamma. Man anser att detta försök häntyder på lämpligheten af att införa en ny fartygstyp med lufvudbestyckning af torpedtuber och med hög fart.

Kollision. Under de sista manövrarna kolliderade pansarkryssaren Amalfi och torpedkryssaren Coatit, hvarvid den senare träffades i närheten af pannorna af Amalfis stäf. Man försökte med alla pumpar i gång föra fartyget till Neapel, men måste under vägen sätta det på land, för att det icke skulle sjunka. Efter sedermera företagen tätning fortsattes emellertid färden, och under jämförelsevis kort tid utfördes så torpedkryssarens reparation.

Luftsegling. I marinministeriet har inrättats en sektion för luftskepp och aeroplan. Den har tills vidare underställts undervattensbåtsväsendet och arbetar gemensamt med krigsministeriets afdelning för luftsegling.

Luftskeppshallar byggas för gemensamt bruk för armé och marin. Till sommaren 1910 skall ett luftskepp med 600 km:s aktionsradie vara färdigbyggt för italienska marinens räkning.

Österrike.

Flottplan. Följande detaljer om den nya flottplanen meddelas:

1. Slagskeppens antal skall till 1913 vara höjdt från 12 till 16 genom byggande af 4 slagskepp med displacement öfver 20000 tons, med svår enhetsbestyckning, starkaste pansar, hög fart och hög aktionsradie.

2. De för handen varande slagskeppen af Monarch-, Habsburg- och Erzherzog Karl-klasserna skola ersättas genom nybyggnad af lika många 20000 tons fartyg af fastställd typ; härvid skall såvidt möjligt en åldersgräns af 18 år icke öfverskridas. År 1922 blir på detta sätt en Dreadnought-flotta färdig.

3. Anskaffande af 4 små kryssare (typ Admiral Spaun) med 3,600 tons displacement, allt efter som medel beviljas.

4. Kompletterande af torpedfartygen genom byggande af ett efter behovet bestämdt antal enheter (jagare, stora och små torpedbåtar samt undervattensbåtar).

Materiel. Den lilla kryssaren »Admiral Spaun» (3450 tons) gick af stapeln den 30 oktober i Pola.

— De i Triest och Fiume under byggnad befintliga 110 tons torpedbåtarna betecknas med nummer I—XII. Den första af dessa båtar har vid sin proftur kommit upp till den synnerligen goda farten af 28,8 knop. Dessa båtar hafva kolfmaskiner och oljeeldning.

— Profven med den hos Whitehead i Fiume byggda undervattensbåten U5 hafva gifvit följande resultat:

Fart $\frac{11,4}{10,0}$ knop. Aktionsradie $\frac{1000'}{28}$ i marsch- undervattensläge.

Vid torpedskjutningarna erhöles med 12 skott 12 träffar. Tolf timmars uppehåll under vattnet med 15 man ombord utfördes utan obehag för dessa. Djupprof till 33 meter med full besättning verkställdes utan några som helst skador. Dyktider från marsch- till undervattensläge $4\frac{3}{4}$ minut, från yt- till undervattensläge $3\frac{3}{4}$ minut.

Förenta Staterna.

Materiel. För de i föregående häfte omnämnda slagskeppen Arkansas och Wyoming angifves följande data: längd 166 m.; bredd 28,4 m.; djupgående 8,7 m.; displacement 26000 tons; fart 20,5 knop; besättning 1100 man; största pansartjocklek 279 mm.; bestyckning tolf 30,5 cm. och tjugoen 12,7 cm:s kanoner samt två torpedtuber.

— Jagaren Flusser (700 tons) har vid sin proftur uppnått en medelfart af 32,7 knop och därigenom visat sig vara Förenta Staternas för närvarande snabbaste fartyg. Kontrakterad fart 28 knop.

— Det gamla rammfartyget Katahdin har slopats och skall användas såsom mål vid skjutförsök.

— De till icke mindre än ett 50-tal å amerikanska fartyg uppsatta gallertornen synas icke motsvara de förhoppningar man ställt å desamma, och tyckes man vara allvarligt betänkt på att återgå till militärmasterna. Orsakerna härtill lära vara dels omöjligheten att å dessa torn anbringa tillräckligt pansarskydd för eldledningsstationerna och dels att skakningarne å tornen blifva så våldsamma att eldledningen väsentligt försvåras.

Personal. Amerikanska flottans manskapsstyrka uppgår för närvarande till 44,129 man och har på två år ökats med omkring 11,000 man.

Marindepartementet har bestämt, att söndagen skall vara en verklig hvilodag för besättningarna. Inspektion af fartyget och mönstring af besättningen under söndagarna skall bortfalla. Chefen äger att inspektera sitt fartyg under en af veckans öfriga dagar, och skall inspektionen göras så kort som möjligt. Mönstring af besättningar skall äga rum lördag förmiddag eller middag.

Kustfästningar. En kommission har tillsatts för att behandla frågan om Panamakanalens befästande. Denna kommission lär komma att föreslå att under de närmaste tre åren

en befästning inneslutande åtta 20,5 cm:s och elfva 7,6 cm:s kanoner samt trettiotvå 30,5 cm:s mörsare skall uppföras i hvardera ändan af kanalen.

Japan.

Budget. Den nya marinbudgeten upptager förutom löpande utgifter:

Nybyggnad af fartyg och byggnader omkring 3,2 mill. kr.

Öfningsanslag omkring 13,2 millioner kronor.

För fartyg enligt flottplanen 19,9 mill. kronor.

Materiel. För den närmaste tiden lär afsikten vara att bygga tre 2:a klass kryssare (4800 tons) färdiga 1912 och två oceanjagare (1150 tons, 33 knop) färdiga 1911.

Dessutom äro projekterade ett slagskepp, typ Kawachi (21 knop) och två pansarkryssare om 19000 tons med 24 knops fart och en hufvudbestyckning af tio 30,5 cm:s kanoner.

— Slagskeppen Kawachi och Settsu skola enligt uppgift erhålla 20000 tons displacement, göra 20 knops fart och bestyckas med tolf 30,5 cm:s, tio 15 cm:s och tjugo (tolv?) 12 cm:s kanoner.

— De gamla kustförsvarspansarfartygen Kongo och Fuso hafva slopats. Den senare skall ombyggas till oljefartyg.

Trådlös telefoni. Samtliga fartyg, som äro försedda med trådlös telegraf, skola numera äfven erhålla apparat för trådlös telefonering (system Missuno). 9,5 minuters distans har uppnåtts med denna apparat.

Kungl. Örlogsmannasällskapets täfplingsämnen för år 1910.

1. Hvilka fordringar böra ställas på flottans intendentur under krig?
2. Hur bör de tillfälliga minpositionernas personal vara organiserad?
3. Hvilka fordringar böra uppställas på en tidsenlig eldledning?
4. I hvilken utsträckning kan och bör landsstormen användas vid kustförsvaret?
5. Ångturbinens användande som framdrifningsmedel för fartyg.
6. Användbarheten af flytande bränsle i sjöångpannor, med särskildt afseende på vår flottas olika fartygstyper?
7. Undervattensbåten, dess strategiska uppgift och taktik.
8. Hvad kan inom vårt land göras för sjöfartsnäringsens utveckling?
9. Luftseglingens användande vid sjö- och kustkrig?
10. Explosionsmotorer och dess användbarhet vid flottan?
11. Hur bör idrotten ordnas inom flottan?
12. Fritt val af ämne liggande inom området för Kungl. Örlogsmannasällskapets verksamhet.

Täflingsskrift bör, åtföljd af förseglad sedel, hvilken upptager författarens namn och vistelseort, eller också ett valspråk, vara ingifven till Kungl. Örlogsmannasällskapets sekreterare senast den 1 nästkommande september; kommande å sällskapets högtidsdag för skrift, som blifvit tillerkänd pris, sällskapets medalj i guld eller silfver att utdelas. Täflingsskrift, som icke kan belönas med pris, men likväl anses förtjänt af säll-

skapets erkännande, kan på högtidsdagen erhålla hedrande omnämmande.

Skulle den förseglade sedeln, hvilken åtföljer skrift, som blifvit prisbelönt, endast innehålla valspråk, tillkännagifves sådant under första hälften af november månad i »Post- och Inrikes Tidningar» med anhållan att författaren ville till sällskapet uppgifva sitt namn.

Såvida författaren af inlämnad täflingskrift icke tillkännagifver motsatt önskan, förbehåller sig Kungl. Örlogsmannasällskapet rättigheten att i sin tidskrift offentliggöra densamma.

Carlskrona i december 1909.

Sekreteraren.

Litteratur.

Svenska sjöslag, sammanställning af O. Lybeck, kapten vid Kungl. flottan, är en plansch öfver den Skandinaviska halfön med Danmark, Finland, Östersjöprovinserna och norra delen af Tyskland, å hvilken plansch — jämte förklarande text — åskådliggöras de viktigaste händelserna i vår flottas historia från 1500-talets början och gifves ett öfversiktligt sammandrag af denna historia, med särskildt aktgifvande på dess inflytande på vår historia i öfrigt.

Den särdeles smakfullt utstyrda publikationen bör, särskildt för den studerande ungdomen, blifva en synnerligen välkommen hjälp vid studiet af vår historia, på grund af den öfverskådlighet och den klarhet vid framställandet af de viktigaste fakta, som den erbjuder.

Under kartan visas vår svenska örlogsflaggas olika utseende från 1500-talets senare hälft till nuvarande tid, hvilket bör för hvarje fosterlandsvän vara af stort intresse att lära känna.

Det är med verkligt nöje vi anbefalla »Svenska Sjöslag» uti allmänhetens gunst.

Planschen, som är tryckt å Generalstabens litografiska anstalt, distribueras genom Fritzes bokförlag och finnes tillgänglig i bokhandeln. Priset för ovikt exemplar är kronor 2: —; vikt exemplar i omslagshäfte kostar kronor 2: 25.

The Little Seaman by R. Kron, Velhagen & Klasing, Bielefeld & Leipzig 1909, innehåller en kortfattad öfversikt af

Tidskrift i Sjöväsendet.

engelska marinens utveckling och dess nuvarande organisation, sakrikt och populärt skrifvet. Då det dessutom i det lilla 85-sidiga häftet finnes flera, för hvarje sjöofficer värdefulla uppgifter, kan det lifligt rekommenderas.

Boken torde hos oss kunna fylla en uppgift, om den blefve använd som läsebok i engelska språket i någon af Sjökrigsskolans klasser. Uttalet är underlättadt genom accentueringsprickar, utsatta vid de flesta ord, hvartill kommer att boken innehåller ett rikligt förråd af sjömilitär terminologi.

Taschenbuch der Kriegsflotten för år 1910, XI. årgången, har utkommit, utgifven af Kapitanleutnant a. D. B. Weyer på J. F. Lehmanns Verlag, München.

Krigsalmanackans uppställning och innehåll äro hufvudsakligen liknande dess förra årgång, men den har dessutom erhållit flera värdefulla tillökningar, bland hvilka vi särskildt anteckna en grafisk framställning öfver de olika ländernas styrkeförhållanden (sid. 406), en utförligare behandling af marinpolitik, flottlagar och skeppsbyggnadsverksamhet samt slutligen en bilaga, upptagande en resumé öfver krigsflugseglingen, öfversikt öfver de olika ländernas luftkrigsskepp med afbildningar samt uppgift å kanoner, konstruerade för afslående af anfall från ballong. Detta oaktadt är priset fortfarande det samma som förut eller 4: 50 mark, och kan det med fog sägas, att i förhållande till detta pris ej någon marinalmanacka för närvarande finnes, som kan täfla med Weyers Taschenbuch.

Allt fortfarande äro inga detaljer angående de under byggnad varande tyska slagskeppen och kryssarne publicerade, hvarför, liksom uti fjolårets almanacka, tabell öfver det tyska fartygsartilleriet uteslutits.

Innehåll i åtskilliga maritima och krigsvetenskapliga tidskrifter 1909.

Artilleri och handvapen.

Det tunga haubitsartilleriets strid	I. M., sid. 289.
Den nuvarande bergsartillerimaterielen.....	A. T., sid. 245.
Skjutning i större förband vid fältartilleriet	A. T., sid. 256.
Panzerplatten und Panzergeschosse	M. G. S., sid. 1199.
Preisschieszen der italienischen Eskadre ...	M. G. S., sid. 1220.
Artillery support of infantry	J. R. S. I., sid. 1454.
Obus explosifs	M. d. l. F. Nr 45, sid. 3.
La question des projectiles	M. d. l. F. Nr 46, sid. 3.
Les ingénieurs d'artillerie	M. d. l. F. Nr 46, sid. 3.
Les tirs a grande distance sur »l'Jéna».....	M. d. l. F. Nr 48, sid. 4.
Les tirs sur »l'Jéna»	M. d. l. F. Nr 49, sid. 4.
Artillery in the Land Defences of a Fortress	J. R. A., sid. 331.
The Battery Commander's Initial Correction as regards Range	J. R. A., sid. 375.
Temporary Dial Sights for 15-pr. B. L. (b.)	J. R. A., sid. 382.
Gun.....	
Die Marineartillerie and der Kampf um die Einführung von Hochexplosivgranaten ...	M. G. S., sid. 1291.
Auszug aus dem Berichte des Deputierten	
<i>Chautemps</i> über die französische Marineartillerie	M. G. S., sid. 1321.
L'artillerie de nos futurs cuirassés.....	M. d. l. F. N:o 50, sid. 3.
Tillämpningsöfningar i gevärsskjutning på längre afstånd grundade på nu brukliga skolskjutningar och öfningar på kortare banor	I. M., sid. 381.

Strategi och taktik.

Die englischen flottenmanöver juni—juli 1909	M. R., sid. 1076.
Tsuschima in französischer Beleuchtung ...	M. R., sid. 1092.
Utbildningen i nattjänst	I. M., sid. 321.
Übungen der vereinigten französischen Mittelmeer — und Nordeskadre 1909	M. G. S., sid. 1211.

De hollandske Flaademanøvrer i 1909	D. T. f. S., sid. 486.
La nouvelle tactique.....	M. d. l. F. N:o 44, sid. 3.
The Application of the Strategic Advanced Guard in the Waterloo Campaign, 1815 (June 14—17)	J. R. A., sid. 305.
Huru gestalta sig strider i mörker jämlikt senaste krigserfarenheter?	K. V. A. T., sid. 529.
Sjökrigshistoria m. m.	
Svenska minnesvården vid Rhen.....	I. M., sid. 357.
Organisation och budget.	
L'état de l'officier dans les armées de terre et de mer	R. M. del 182, sid. 443. » 183, sid. 13.
Über die Beschlüsse des obersten Marine-rates in Frankreich betreffs der Ausgestaltung der Flotte und der Seearsenale...	M. G. S., sid. 1217.
Die neue Flottenverteilung in Frankreich...	M. G. S., sid. 1224.
Le budget pour 1910	M. d. l. F. N:o 40, sid. 4.
La marine au parlement.....	M. d. l. F. N:o 43, sid. 4.
England, Marinebudgettet 1909—10.....	D. T. f. S., sid. 498.
Le sens d'une réforme.....	M. d. l. F. N:o 48, sid. 3.
Les officiers des équipages de la flotte.....	M. d. l. F. N:o 48, sid. 4.
Le budget de la marine allemande.....	M. d. l. F. N:o 49, sid. 6.
Die Einrichtung eines <i>Naval War Staff</i> in der englischen Marine	M. R., sid. 1357.
Die englische Schiffbauindustrie und ihre Arbeiterverhältnisse	M. R., sid. 1440.
Die Schiffsdivision zu vier Einheiten.....	M. G. S., sid. 1331.
Fartygsbeskrifningar, skeppsbyggeri och fartygsmaskiner.	
Blitzlicht-Torsiometer	M. G. S., sid. 1207.
Das Sauggasboot (Cabin Cruiser) »Pioneer»	M. G. S., sid. 1222.
Om öfverhettad ångas användande i fartyg (forts.)	T. M., sid. 257.
Constructions neuves	M. d. l. F. N:o 40, sid. 3.
Annexe des constructions neuves	M. d. l. F. N:o 43, sid. 3.
Om areal-, deplacements- og stabilitetsberregning	N. T. f. S., sid. 336.
Futurs cuirassés.....	M. d. l. F. N:o 45, sid. 3.
Navires de combat comparés	M. d. l. F. N:o 47, sid. 3.
»L'Jéna» et le projet des 23000 tonnes.....	M. d. l. F. N:o 49, sid. 3.
Le jaugeage du yacht »Teal»	Y., sid. 788.

Navires russes brise-glaces	Y., sid. 791.
Avantages et inconvénients de la multiplicité des cylindres dans les moteurs marins	Y., sid. 795.
Bateau à Hélice aérienne pour rivières peu profondes on encombrées par les herbes	Y., sid. 796.
Der Stand der französischen Neubauten.....	M. R., sid. 1438.
Proftagning och analysering af kol	T. M., sid. 295.
Enkel och effektiv tubplåtsisolering	T. M., sid. 302.
Ein Beitrag zur Typen- und Bestückungsfrage moderner Kriegsflotten.....	M. G. S., sid. 1281.
Neue Mastformen auf Schlachtschiffen	M. G. S., sid. 1329.
Machines marines (nouveau système de graissage automatique des mouvements extérieurs).....	R. M. del 183, sid. 245.
Navigation.	
Vinkelprismet til hjælp i skjærgaardsnavigering.....	N. T. f. S., sid. 274.
Die Genauigkeit von Mondhöhen Zur Bestimmung der Mittleren Greenwicher Zeit	A. H., sid. 460.
Höhentafeln und Höhenstandlinie	A. H., sid. 464.
Hilfsgrößen für die Berechnung der im Jahre 1910 stattfindenden Sonnenfinsternisse und Sternbedeckungen	A. H., sid. 465.
Starke magnetische Störung zwischen Öland und Gotland.....	A. H., sid. 517.
Meteorologie.	
Über die Beziehungen zwischen Wind und Strom im Europäischen Mittelmeer	A. H., sid. 435.
Einige Messungen des Staubgehaltz der Luft über dem Atlantischen Ozean.....	A. H., sid. 447.
Das Ergebnis der Versuche mit dem Bezuge von Wetter-Funkentelegrammen vom Nordatlantischen Ozean	A. H., sid. 481.
Mesure des densités d'eaux marines	R. M. del 183, sid. 5.
Undervattensbåtar, torpeder och minor.	
Fultons Unterseeboot	M. R., 1232.
Forsøg med østrigsk Undervandsbaad	D. T. f. S., sid. 470.
Schutz der Schlachtschiffe gegen Unterwasserangriffe.....	M. G. S., sid. 1304.

Luftsegling.

Betrachtungen über die Möglichkeit lohnender Luftschiffverkehrslinien, im besonderen Ausführbarkeit eines Luftschiffverkers über den Atlantik vom aerologischen und seemännischen Standpunkt...
 L'Aviation.....
 Aeroplanes: The Moral of the Channel Flight.....
 The Rheims Aviation Week, and its value from a Military point of view .....
 Einheitliche Methoden für die astronomische Ortsbestimmung im Ballon.....

M. R., sid. 1067.
 R. M. del 182, sid. 209.

J. R. A., sid. 325.

J. R. A., sid. 353.

A. H., sid. 449.

Handelsflottan och kolonialväsendet.

Métaux, pétrole et charbon de la nouvelle-Calédonie .....
 Lastelinjereglerne ... ..
 Den nye lastelinje.....
 The Southern Nigeria Regiment and its work .....
 Die deutsch-chinesische Hochschule im Tsingtau, ihre Vorgeschichte, ihre Einrichtung und ihre Aufgaben .....
 Die spanischen Operationen im Rifgebiet...
 Statistique des naufrages et autres accidents de mer pour l'année 1907 .....
 Les colonies anglaises et la marine impériale .....
 Industrie des moteurs pour bateaux de pêche en Danemark .....

R. M. del 182, sid. 502.
 N. T. f. S., sid. 294.
 N. T. f. S., sid. 368.

J. R. A., sid. 365.

M. R., sid. 1321.

M. R., sid. 1337.

R. M. del. 183, sid. 219.

R. M. del 183, sid. 254.

R. M. del 183, sid. 364.

Sjöolyckor.

Kollisionen mellem Krydseren Hejmdal og den engelske Damper Astrakhan. ....
 Svenskt fartyg påsegladt af ett pansarskepp

D. T. f. S., sid. 437.
 T. M., sid. 312.

Samfärdsel.

Überlandbahnen und Überlandbahn-Projekte
 The advantages, strategical and commercial, of a battleship and oceangoing steamer canal between the Forth and the Clyde
 Die Entwicklung des Kriegshafens und die III. Hafeneinfahrt in Wilhelmshaven .....

M. R., sid. 1043.

J. R. S. I., sid. 1415.

M. R., sid. 1376.

Hälsa- och sjukvård.

Die Bedeutung der Schlafkrankheit für unsere Kolonien .....
 Militäräläkarnas undervisningsskyldighet ...
 Dammbindande oljor .....

M. R., sid. 1104.
 T. H., sid. 239.
 S. N. m. T. K., sid. 123.

Rättsväsende och författningar.

Zur Schaffung eines internationalen See-kriegsgesetzbuches .....
 Förslagen till ändrade befodringsgrunder för arméns officerare och underofficerare
 Liste jener Mächte, welche die Pariser See-rechtdeklaration vom 6. April 1856 angenommen haben .....

M. R., sid. 1237.

I. M., sid. 325.

M. G. S., sid. 1226.

Diverse.

China, Japan, Korea und die Mandchurei
 Die politische kriser in England .....
 Geschichte und Bedeutung der Drago—Doktrin .....
 Die Hudson-Fulton-Feier .....
 En kejserlig brigadexercis .....
 Utbildningen i nattjänst.....
 Über Tiefseetauchen (Fortsetzung u. Schlusz)
 Usine et Flotte .....
 La tenue des équipages .....
 Les Chasseurs Alpins .....
 Fürst Ito .....
 Die XI. ordentliche Hauptversammlung der Schiffbautechnischen Gesellschaft .....
 Krigsvetenskapsakademiens täflingsämnen för år 1910 .....

M. R., sid. 1113.
 M. R., sid. 1187.

M. R., sid. 1197.
 M. R., sid. 1218.

I. M., sid. 316.
 I. M., sid. 321.

M. G. S., sid. 1156.
 » » 1251.

M. d. I. F. Nr 42, sid. 3.
 M. d. I. F. Nr 42, sid. 4.

J. R. A., sid. 345.
 M. R., sid. 1366.

M. R., sid. 1392.

K. V. A. H., sid. 217.

Använda förkortningar:

- A. T. = Artilleri-Tidskrift.
 A. N. G. = Army and navy Gazette.
 D. T. f. S. = Tidskrift for Søværnen, Dansk.
 E. = Engineer.
 Eg. = Engineering.
 K. V. A. H. (T.) = Kungl. Krigsvetenskapsakademiens Handlingar (Tidskrift).
 L. M. F. = La Marine Française.
 J. R. S. I. = Journal of the Royal United Service Institution.
 J. R. A. = The Journal of the Royal Artillery.
 M. d. l. F. = Moniteur de la Flotte.
 M. R. = Marine-Rundschau.
 M. G. S. = Mitteilungen aus dem Gebiete des Seewesens.
 N. = Nauticus.
 N. T. = Nautisk Tidskrift.
 N. T. f. S. = Norsk Tidskrift for Søværnen.
 P. U. S. N. I. = Proceedings of the United States Naval Institute.
 R. A. = Revue d'Artillerie.
 R. M. = Revue Maritime.
 Ri. M. = Rivista Marittima.
 S. A. = Scientific American.
 T. H. = Tidskrift i Militär hälsovård.
 T. M. = Tidskrift för Maskinister.
 T. T. = Teknisk Tidskrift.
 U. S. G. = United Service Gazette.
 Y. = Le Yacht.
 V. F. = Vår Flotta.
 I. M. = Illustrerad Militärrevy.
 S. N. m. T. K. = Svenska Nationalföreningens mot Tuberkulos Kvartalskrift.
 A. H. = Annalen der Hydrographie und Maritimen Meteorologie.

Rustade och till rustning anbefallda sjöstyrkor och fartyg.

Karlskrona I. rekrytafdelning.

Från 16 november till midten af april.

Pansarbåten Äran.

Afdelningschef: kommandören N. E. Anckers.
 Flaggadjutant: löjtnanten A. C. A. Bergman.
 Stabsingenjör: mariningenjören af 1:a graden T. G. Knös.
 Stabsintendent: marinintendenten af 2:a graden M. G. A. Lindahl (tillika fartygsintendent.)
 Fartygschef: kommandörkaptenen af 2. graden R. W. Leuhusen.
 Sekond: kaptenen B. R. von Sydow.
 Officerare: löjtnanten A. Olsson,
                   » O. B. Fåhræus.
                   underlöjtnanten E. D. Torén,
                   » S. T. Malmqvist.
                   » T. Darin.
 Fartygsläkare: marinläkaren af 2:a graden i flottans reserv V. L. Lundberg.

Pansarbåten Wasa.

Fartygschef: kommandörkaptenen af 2:a graden A. T. C. Gyllenkrok.
 Sekond: kaptenen F. G. E. Bergman.
 Officerare: löjtnanten S. F. Dehlgren,
                   » E. A. F. von Krusenstierna,
                   underlöjtnanten A. H. O. Ros,
                   » H. S. Strömbäck,
                   » G. H. Christiernin.
 Fartygsintendent: marinunderintendenten R. H. Berg.
 Fartygsingenjör: extra mariningenjören E. E. Löfvén.

Pansarbåten Tapperheten.

Fartygschef: kommandörkaptenen af 1:a graden H. V. M. von Krusenstierna.

Sekond: kaptenen C. G. Norselius.

Officerare: kaptenen L. Stackell (inst.-offr i befälskurs),

löjtnanten C. E. Måhlén,

„ S. A. Wallin,

underlöjtnanten Å. V. H. Grefberg,

„ C. J. T. von der Burg.

Fartygsintendent: marinunderintendenten B. E. Hedman.

Fartygsingenjör: extra mariningenjören G. J. Bolternstern.

Pansarbåten Thule.

Fartygschef: kommandörkaptenen af 2:a graden C. C. Engström.

Sekond: kaptenen C. E. L. Liljencrantz.

Officerare: löjtnanten C. Åkerhielm,

„ N. G. Stephensen-Möller,

underlöjtnanten F. M. Neumüller,

„ S. T. Graaf.

Fartygsintendent: marinunderintendenten K. G. W. Sylvén.

Fartygsingenjör: extra mariningenjören H. Puke.

Logementsfartyget Stockholm (t. o. m. den 15/2 10).

Fartygschef: kaptenen C. H. A. Leche.

Officerare: kaptenen C. J. Malmgren,

löjtnanten Å. K. E. Låftman,

underlöjtnanten B. B. A. Knafve,

„ A. E. Biörklund,

„ H. J. G. Bager,

„ K. A. Laurell.

Fartygsintendent: marinunderintendenten R. T. O. Lander.

Fartygläkare: marinläkarestipendiaten öfver stat S. G. Lindblom.

Stockholms beväringssafdelning.

Pansarbåten Svea.

Afdelningschef: kommandörkaptenen af 1:a graden G. O. M. af Ugglas.

Flaggadjutant: kaptenen B. G. von Fieandt.

Stabsingenjör: mariningenjören af 1:a graden Y. T. Schoerner.

Stabsintendent: marinintendenten af 2:a graden H. I. Dahlgren (tillika fartygsintendent).

Fartygschef: kommandörkaptenen af 1:a graden G. O. M. af Ugglas.

Sekond: kaptenen A. Prytz.

Officerare: kaptenen J. H. Söderbaum,

löjtnanten T. M. Karlsson,

underlöjtnanten S. A. Flory.

„ E. O. Tornberg.

„ S. O. Beckman.

Fartygläkare: marinläkaren af 2:a graden E. V. A. Boivie.

Pansarbåten Göta.

Fartygschef: kommandörkaptenen af 2:a graden H. A. M. Eneström.

Sekond: kaptenen A. Meister.

Officerare: kaptenen G. S. H. de Broen (instr.-offr i befälskurs),

löjtnanten W. E. K. W. Lilliehöök,

„ N. E. O. V. Åberg,

„ R. O. Wallenberg,

„ S. A. Linder,

„ F. H:son Wrede.

Fartygsintendent: marinunderintendenten E. W. Z. Öfverberg.

Logementsfartyget Freja.

Fartygschef: kaptenen E. Hägg.

Officerare: löjtnanten A. G. Mörner,

underlöjtnanten H. Westman,

„ B. Lindgren,

„ K. J. Muhl.

Karlskrona II. rekrytafdelning.

Från 16 februari till midten af maj.

Pansarkryssaren Fylgia.

Afdelningschef: kommandörkaptenen af 1:a graden J. G. Ekelund.

Flaggadjutant: löjtnanten C. C. Lindberg.

Stabsintendent: marinintendenten af 2:a graden C. H. F. V. G. Ekman.

Fartygschef: kaptenen C. F. W. Riben.

Officerare: löjtnanten I. A. Cassel,

„ E. E. Ström,

„ E. G. Wahlström,

„ J. Grönberg.

Pansarbåten Dristigheten.

Fartygschef: kaptenen A. B. C. J. Lagercrantz.

Officerare: löjtnanten E. V. H. Wrangel,

„ B. E. von Hofsten,

„ T. A. Johnson.

Fartygsintendent: marinunderintendenten O. S. Rheborg.

Logementsfartyget Stockholm

(se ofvan).

Pansarbåten Oscar II.

Från 23 november till slutet af april.

Fartygschef: kommandörkaptenen af 1:a graden F. M. Peyron.

Sekond: kaptenen I. Nordenfelt.

Officerare: kaptenen E. A. H. Jacobi,

„ C. B. Erikson,

„ G. N. H. Krook,

„ O. H. Rosensvärd,

„ E. G. W. A. von Schoultz,

underlöjtnanten S. Y. Ekstrand,

„ O. F. Angelin,

„ E. A. Öberg,

„ S. G. C. Ulf,

„ S. R. P. Wetter,

„ R. B. Hillman.

Fartygsingenjör: mariningenjören af 1:a graden L. G. C. Risberg.

Fartygsintendent: marinintendenten af 2:a graden G. H. Prawitz.

Fartygsläkare: marinläkaren af 2:a graden A. L. Evander.

Kanonbåten Svensksund.

Från 1 december till omkring 1 mars.

Fartygschef: kaptenen L. E. Arnelius.

Officerare: löjtnanten J. Blomberg.

„ H. E. L. Rosén.
